

**DYREKTOR
IZBY ADMINISTRACJI SKARBOWEJ
W POZNANIU**

Poznań, 30 grudnia 2025 roku

UNP: 3001-25-239985

Znak sprawy: **3001-IWW1.0921.14.2025**

Pan

Maciej Hodura

Naczelnik

Urzędu Skarbowego

w Lesznie

ul. Mickiewicza 7

64-100 Leszno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Sporządzone na podstawie art. 46 i art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2020 r. , poz. 224 ze zm.).

Nazwa i adres kontrolowanego urzędu

3014 Urząd Skarbowy w Lesznie
ul. Mickiewicza 7,
64-100 Leszno

Naczelnik kontrolowanego urzędu

Pan Maciej Hodura.

Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli

Nr 13/2025 z 29 kwietnia 2025 r. oraz nr 23/2025 z 22 lipca 2025 r. wydane przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu.

Wpis do książki kontroli

Kontrola w trybie zwykłym wpisana pod pozycją nr 2/2025.

Koordynator kontroli – imię, nazwisko i stanowisko służbowe/stopień służbowy

—

Kontrolerzy – imię, nazwisko i stanowisko służbowe/stopień służbowy

1. Julia Rzepkowska-Szopny – główny ekspert skarbowy

Data rozpoczęcia czynności kontrolnych 20 maja 2025 r.

Data zakończenia czynności kontrolnych 31 października 2025 r.

Zakres kontroli

Przedmiot kontroli	Działania podejmowane w celu zapobiegania przedawnieniom zobowiązań podatkowych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. Badaniem mogły zostać objęte również zdarzenia i dokumenty wcześniejsze lub późniejsze, gdy miały związek z przedmiotem kontroli.
Kontrolowany obszar działalności	
Pobór i egzekucja.	
Cel kontroli	
Ocena prawidłowości monitorowania przez Naczelnika US zobowiązań podatkowych zagrożonych przedawnieniem oraz prowadzonej przez Organ analizy przyczyn i skutków przedawnień. Analiza przyczyn przedawnienia zaległości podatkowych oraz zbadanie prawidłowości, terminowości i rzetelności działań podjętych w celu zapobiegania przedawnieniom zobowiązań podatkowych.	
Ocena skontrolowanej działalności	
Pozytywna z nieprawidłowościami.	
DOKONANE USTALENIA FAKTYCZNE	

Pozytywnie z nieprawidłowościami oceniono działania Urzędu Skarbowego w Lesznie w zakresie zapobiegania przedawnieniu się zobowiązań podatkowych, odpisanych w 2024 r.

W Urzędzie monitorowano zaległości, w tym zaległości zagrożone przedawnieniem, a także analizowano przyczyny i skutki przedawnienia zobowiązań podatkowych. Podejmowano liczne działania w celu niedopuszczenia do przedawnienia zobowiązań podatkowych. Działania te doprowadziły jednak do zmniejszenia się zaległości podatkowych w niewielkim stopniu, co w głównej mierze spowodowane było brakiem składników majątku dłużników. W celu realizacji tych zadań w Urzędzie poprawnie określono wewnętrzne procedury związane z monitorowaniem, zapobieganiem i odpisywaniem przedawnionych zobowiązań podatkowych, które na ogół były przestrzegane.

W celu niedopuszczania do przedawnienia zobowiązań podatkowych podejmowano różnego rodzaju działania polegające na m.in.: zabezpieczaniu zobowiązań podatkowych na majątku podatników, zajmowaniu rachunków bankowych zobowiązanych, wszczynaniu postępowań karnych skarbowych wobec podatników uporczywie uchylających się od płacenia zobowiązań podatkowych. W urzędzie prowadzono analizy pod kątem przeniesienia odpowiedzialności za zobowiązania na osoby trzecie oraz spadkobierców. Korzystano również z instytucji zakazu prowadzenia działalności gospodarczej.

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości polegały przede wszystkim na: błędnym określeniu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego w 2 przypadkach, co w efekcie doprowadziło do odpisania zaległości ze zwłoką, w tym w 1 przypadku zaległość odpisano po upływie 3,5 roku od rzeczywistego terminu przedawnienia; opóźnieniach, brakach oraz nieprawidłowościach w odnotowywaniu danych w systemach PoltaxPlus, Poltax2BPlus oraz EGAPOLTAX, a także opóźnieniu w przekazywanych informacjach między komórkami, co przyczyniło się do braku możliwości przeniesienia odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe na spadkobierców dłużnika.

Stan pożądaný

Podstawowym dokumentem w zakresie badanego obszaru jest *Katalog dobrych praktyk, dotyczący prowadzonych spraw, mających na celu wyeliminowanie bądź ograniczenie ryzyka przedawnienia się*

zobowiązań podatkowych z października 2022 r. (wcześniej z lutego 2021 r. i z grudnia 2021 r.; dalej Katalog).

W części D Katalogu opisano zadania przypisane wierzycielowi i egzekucji:

1. Komórka wierzycielska zobowiązana jest do bieżącego i niezwłocznego wprowadzania do POLTAX2BPLUS wszelkich informacji wynikających z dokumentów źródłowych będących w jej posiadaniu skutkujących przerwaniem lub zawieszeniem biegu terminu przedawnienia zobowiązań podatkowych, z wyłączeniem informacji automatycznie pobieranych z systemu EGAPOLTAX lub będących w posiadaniu innych komórek organizacyjnych, zobowiązanych zgodnie z wewnętrznymi uzgodnieniami do wprowadzania tych informacji.
2. Komórka wierzycielska zobowiązana jest do bieżącej weryfikacji stanu zaległości podatników, celem wszczęcia postępowania w zakresie odpowiedzialności osób trzecich w terminie umożliwiającym:
 - 1) wydanie decyzji przed upływem terminu, o którym mowa w art. 118 ustawy – Ordynacja podatkowa,
 - 2) ponowne wydanie decyzji o odpowiedzialności osób trzecich po ewentualnym uchyleniu decyzji na etapie drugiej instancji,
 - 3) skuteczne podjęcie działań egzekucyjnych, w przypadku braku dobrowolnej zapłaty zobowiązania przez osobę trzecią.
3. Komórka wierzycielska zobowiązana jest do dokonywania do końca miesiąca lipca każdego roku analizy zaległości podatkowych osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej przedawniających się na koniec roku następnego, co do których umorzono postępowanie egzekucyjne w trybie art. 59 § 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub w inny sposób stwierdzono bezskuteczność egzekucji, celem wszczęcia postępowań w zakresie odpowiedzialności osób trzecich z zastrzeżeniem pkt 2.
4. Celem sprawnego wszczynania postępowań egzekucyjnych, wierzyciel jest zobowiązany do bieżącego analizowania stanu zaległości wymagalnych pod kątem niezwłocznego wystawiania upomnień oraz tytułów wykonawczych, z uwzględnieniem zapisów rozporządzenia wydanego na podstawie art. 6 § 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
5. Wierzyciel, wraz z wystawieniem tytułu wykonawczego i skierowaniem go do egzekucji, w sprawach, w których okres do upływu terminu przedawnienia jest krótszy niż 6 miesięcy, przekazuje komórce egzekucyjnej stosowną informację, celem niezwłocznego podjęcia czynności zmierzających do zastosowania środka egzekucyjnego.
6. Organ egzekucyjny po otrzymaniu sprawy wraz z informacją, o której mowa w pkt 5 niezwłocznie podejmuje czynności, zmierzające do wszczęcia egzekucji i zastosowania środków egzekucyjnych.

1. Regulaminy oraz wewnętrzne procedury

W Urzędzie Skarbowym w Lesznie w kontrolowanym okresie obowiązywał Regulamin Organizacyjny, stanowiący Załącznik do Zarządzenia nr 222/2022 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 20 grudnia 2022 r.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym do zadań wszystkich komórek Pionu Orzecznictwa należało m.in.:

- orzekanie w sprawach odpowiedzialności spadkobierców, następców prawnych, podmiotów przekształconych oraz płatników (poza Referatem Podatku Akcyzowego i Podatku od Gier),
- wnioskowanie o zabezpieczenie zobowiązań podatkowych (zadanie realizował również Referat Kontroli Podatkowej).

Do zadań Działu Spraw Wierzycielskich należało m.in.:

- wykonywanie czynności poprzedzających wszczęcie postępowania egzekucyjnego, w tym podejmowanie działań informacyjnych i dyscyplinujących, wystawianie i doręczenie upomnień oraz wystawianie i przekazywanie do organów egzekucyjnych tytułów wykonawczych i wniosków egzekucyjnych,
- prowadzenie spraw w szczególności w zakresie:
 - orzekania o zabezpieczeniu wykonania zobowiązań podatkowych,
 - nadawania decyzjom rygoru natychmiastowej wykonalności,
 - odpowiedzialności osób trzecich za zaległości podatkowe,
- poszukiwanie majątku zobowiązanych,
- koordynowanie oceny i analizy ryzyka dotyczących braku wykonania zobowiązań podatkowych w wyniku ich przedawnienia,
- podejmowanie innych działań służących zabezpieczeniu i wykonaniu zobowiązań podatkowych w zakresie nie należącym do zadań innych komórek organizacyjnych.

Do zadań Działu Egzekucji Administracyjnej należało m.in.:

- badanie prawidłowości otrzymanych tytułów wykonawczych, zarządzeń zabezpieczenia oraz dopuszczalności prowadzenia egzekucji administracyjnej i zabezpieczenia,
- prowadzenie egzekucji administracyjnej należności pieniężnych,
- zabezpieczanie należności pieniężnych,
- poszukiwanie majątku zobowiązanych w ramach prowadzonych postępowań egzekucyjnych i zabezpieczających.

Do zadań Działu Rachunkowości należało m.in.:

- prowadzenie ewidencji przypisów, odpisów, wpłat i zaliczeń nadpłat z tytułu podatków i opłat, dokonywanie rozliczeń z tytułu wpłat, nadpłat, zaległości oraz zwrotów podatków, opłat i ceł oraz wydawania postanowień w tym zakresie.

Monitorowanie zaległości i analiza przyczyn i skutków przedawnień

Kontrolowane sprawy prowadzono w latach 2002-2024. Urząd Skarbowy w Lesznie przedłożył następujące procedury, związane z analizą zaległości podatkowych oraz nadpłat podatków, obowiązujących w tym okresie:

Instrukcję z 10 lutego 2011 r. (...), zmienioną Instrukcją z 31 maja 2012 r. (...); Instrukcję z 17 lipca 2014 r. (...), Procedurę z 8 czerwca 2017 r. (...), Procedurę z 22 stycznia 2020 r. (...), Procedurę z 3 lutego 2021 r. (...) oraz Procedurę z dnia 26 marca 2024 r. (...).

Powyższe dokumenty regulowały czynności związane z:

- orzekaniem o odpowiedzialności podatkowej osób trzecich, płatników, spadkobierców, następców prawnych i podmiotów przekształconych oraz windykacją powstałych zaległości;

- zapobieganiem przedawnieniu zobowiązań podatkowych;
- odpisywaniem przedawnionych zobowiązań podatkowych.

Ponadto w US w Lesznie, Zarządzeniem nr 13/2002 z dnia 31 października 2002 r. wprowadzono procedurę dotyczącą upomnień i tytułów wykonawczych.

Początkowo monitorowaniem terminów przedawnienia zajmował się Referat Zabezpieczeń i Odpowiedzialności za Zobowiązania Podatkowe, działając z pozostałymi komórkami organizacyjnymi Urzędu, które informacje w zakresie zawieszenia lub przerwania biegu terminu przedawnienia odnotowywały na kartach informacyjnych.

Od 17 lipca 2014 r. zadanie to zostało przypisane Działowi Spraw Wierzycielskich (SEW).

Komórka SEW na bieżąco monitoruje termin przedawnienia zobowiązań przygotowując w tym celu kartę informacyjną dotyczącą zaległości (od 26 marca 2024 r. dotyczącą zaległości przekraczających 4 krotność kosztów upomnienia). Karta następnie uzupełniania jest przez właściwe komórki organizacyjne urzędu lub jest przesyłana celem uzupełnienia do właściwych organów egzekucyjnych.

Na podstawie danych zawartych w karcie informacyjnej, komórka SEW ustala przewidywany termin przedawnienia zobowiązania i umieszcza dane w terminarzu przedawnień.

W oparciu o dane zgromadzone w US, pracownik komórki SEW jest zobowiązany, co najmniej raz w roku, do podejmowania działań zmierzających do uzyskania informacji o sytuacji majątkowej zobowiązanych, w odniesieniu do których umorzono postępowanie egzekucyjne. W sytuacji gdy zostanie ujawniony majątek przewyższający koszty egzekucyjne, rozpoczyna działania w celu podjęcia ponownej egzekucji.

Komórki organizacyjne US są zobowiązane do wprowadzania do podsystemu Poltax2B+, SSP, wszelkich zdarzeń powodujących zawieszenie biegu terminu przedawnienia.

Orzekanie o odpowiedzialności podatkowej osób trzecich

Zgodnie z powołanymi dokumentami, Dział Spraw Wierzycielskich (do 16 lipca 2014 r. Dział Rachunkowości Podatkowej we współpracy z Referatem Zabezpieczeń i Odpowiedzialności za Zobowiązania Podatkowe) po otrzymaniu postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko osobie prawnej, niezwłocznie podejmuje działania zmierzające do wydania decyzji orzekającej o odpowiedzialności osoby trzeciej. Z uwagi na ekonomikę postępowania można było odstąpić od orzekania odpowiedzialności osób trzecich gdy zaległości nie przekraczały 3.000 zł (do 25 marca 2024 r., zgodnie z Procedurą (...)), aktualnie gdy kwota zaległości nie przekracza 5.000 zł (od 26 marca 2024 r., zgodnie z Procedurą (...)).

Zabezpieczanie zobowiązań podatkowych

Dział Egzekucji, w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego ustala mienie ruchome, zbywalne prawa majątkowe lub nieruchomości, na których możliwe jest ustanowienie zastawu lub hipoteki przymusowej. Informacje dot. mienia, na którym możliwe jest ustanowienie zastawu Dział Egzekucji przekazuje do komórki wierzycielskiej (w okresie obowiązywania Instrukcji (...) do Referatu Zabezpieczeń i Odpowiedzialności za Zobowiązania Podatkowe), która po zweryfikowaniu danych dokonuje wpisu do rejestru zastawów skarbowych.

Wszystkie komórki US są zobligowane do przekazywania do Działu Spraw Wierzycielskich (wcześniej Referatu Zabezpieczeń i Odpowiedzialności za Zobowiązania Podatkowe) wszelkich informacji

dotyczących mienia ruchomego, zbywalnych praw majątkowych lub nieruchomości dłużników celem analizy możliwości dokonania zabezpieczenia.

Stosowanie środków prawnych powodujących przerwanie biegu terminu przedawnienia

Wg procedur komórka wierzycielska przygotowuje na podstawie raportów dostępnych w hurtowni WHTAX, Poltax2B+, SSP wykaz podatników/płatników, u których zachodzą przesłanki do wystąpienia do sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości na podstawie prawa upadłościowego. Po dokonanej analizie i akceptacji Naczelnika US, kieruje wniosek do sądu.

Komórka SEE w prowadzonym postępowaniu egzekucyjnym stosuje środki egzekucyjne skutecznie przerywające bieg terminu przedawnienia. Po nieefektywnym zakończeniu postępowania egzekucyjnego, SEE przekazuje postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego do SEW, celem dokonania właściwych zapisów na kontach szczegółowych podatników/płatników i dołączenia ich do akt sprawy dotyczącej przedawnienia zobowiązania podatkowego.

Wystawianie upomnień i tytułów wykonawczych

Zgodnie z Zarządzeniem (...), komórka rachunkowości powinna wystawiać upomnienia w ciągu 3 dni od terminów do złożenia sprawozdań Rb-27, które należało sporządzić: za miesiące styczeń i grudzień do 20-go dnia po upływie okresu sprawozdawczego, a za pozostałe miesiące do 12- go dnia po upływie okresu sprawozdawczego.

Z kolei w przypadku niezapłacenia lub częściowego zapłacenia zaległości podatkowej objętej upomnieniem, zgodnie z ww. regulacją, księgowe sporządzały tytuły wykonawcze po upływie 7 dni od dnia doręczenia upomnienia, nie później jednak niż w ciągu 14 dni od daty doręczenia upomnienia.

Od 17 lipca 2014 r. SEW niezwłocznie wystawia upomnienia w związku z nieregulowaniem zobowiązań przez podatników/płatników.

SEW wystawia tytuły wykonawcze i kieruje je do właściwych miejscowo organów egzekucyjnych w terminie 7 dni włącznie od dnia, w którym upłynął termin zapłaty wskazany w skutecznie doręczonym upomnieniu.

Odpis przedawnionych zobowiązań

Na podstawie danych zawartych w kartach, po ustaleniu prognozowanego terminu przedawnienia Referat Zabezpieczeń i Odpowiedzialności za Zobowiązania Podatkowe przekazywał radcy prawnemu dokumenty dotyczące przedawnienia, celem zaopiniowania. Po otrzymaniu pozytywnej opinii radcy prawnego Referat Zabezpieczeń i Odpowiedzialności za Zobowiązania Podatkowe, w przypadku gdy zobowiązanie nie zostało zabezpieczone poprzez wpis hipoteki przymusowej lub ustanowienie zastawu skarbowego, odpowiedzialny był za przygotowanie poleceń odpisu, które następnie przekazywane były do akceptacji Głównemu Księgowemu oraz Zastępcy Naczelnika.

Obecnie Dział Spraw Wierzycielskich po uzupełnieniu karty ustala termin przedawnienia i w przypadku, gdy zobowiązanie nie zostało zabezpieczone poprzez ustanowienie zastawu skarbowego lub hipoteki przymusowej, przygotowuje polecenie odpisu (wg wzoru) i przekazuje je Naczelnikowi do akceptacji.

Należy zauważyć, że zgodnie ze stanowiskiem MF z 23 kwietnia 2024 r. nr (...), przekazany urzędowi skarbowemu do stosowania pismem Dyrektora IAS w Poznaniu z 25 kwietnia 2024 r. Znak sprawy: (...), UNP: (...), na gruncie art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej ustanowienie hipoteki lub zastawu skarbowego nie wyklucza przedawnienia zabezpieczonego w ten sposób zobowiązania podatkowego, przy czym

termin przedawnienia biegnie na zasadach ogólnych, określonych w art. 70 § 1 Ordynacji podatkowej, jeżeli nie zaistniały okoliczności skutkujące zawieszeniem lub przerwaniem biegu terminu przedawnienia danego zobowiązania.

Mając na uwadze powyższe, brak uaktualnienia regulacji wewnętrzne w tym zakresie uznano za uchybienie.

Zaakceptowane polecenie odpisu stanowi podstawę dla komórki SEW do sporządzenia wniosku (wg wzoru) do komórki SOB o odpis przedawnionego zobowiązania.

Dział Obsługi bezpośredniej w terminie 10 dni od otrzymania wniosków wprowadza odpisy do systemu PoltaxPlus.

W przypadku, gdy wytyczne MF przewidują odrębny sposób postępowania, komórki: SEW, SER i SOB postępują zgodnie z zaleceniami.

2. Ustalenia szczegółowe

Do kontroli wytypowano zobowiązania podatkowe odpisane w 2024 r. 7 podatników:

Lp.	Nazwa podatnika/NIP	Okres zobowiązania/Podatek	Łączna kwota odpisanej należności głównej	Kwota odpisanych odsetek
1.	(...) Sp. z o.o./(...)	VAT 2016/1-10	1.665.315,00 zł	1.343.226,00 zł
2.	(...) Sp. z o.o./(...)	VAT 2017/II i III kw. VAT 2018/8	1.005.220, 22 zł	771.604,00 zł
3.	(...)/(...)	VAT 2014/II kw.	353.261,00 zł	365.717,00 zł
4.	(...)/(...)	PPL 2009 PPL 2010 PPL 2011 PPL 2009/1 PPL 2009/4 PPL 2009/5 PPL 2009/6 PPL 2009/7 PPL 2009/8 PPL 2009/9 PPL 2010/6 PPL 2010/8 PPL 2010/9 PPL 2010/10 PPL 2011/1 PPL 2011/2 PPL 2011/5 PPL 2011/6 PPL 2011/7 PPL 2011/8 PPL 2011/9 PPL 2011/10 PPL 2011/11 VAT 2009/4 VAT 2009/5 VAT 2009/6 VAT 2009/7 VAT 2009/8 VAT 2009/9 VAT 2010/8 VAT 2010/9 VAT 2010/10 VAT 2010/12	300.698,00 zł	239.043,00 zł

		VAT 2011/1 VAT 2011/2 VAT 2011/5 VAT 2011/6 VAT 2011/7 VAT 2011/8 VAT 2011/9 VAT 2011/10 VAT 2011/11 VAT 2011/12		
5.	(...)/(...)	VAT 2012/1 VAT 2012/3-10 VAT 2012/12 VAT 2013/1 VAT 2013/2 VAT 2013/3 VAT 2013/4 VAT 2013/5 VAT 2013/7 VAT 2013/8 VAT 2013/9 VAT 2013/10 VAT 2014/7 VAT 2014/10 VAT 2014/11 VAT 2014/12	2.176.611,62 zł	2.676.574 zł
6.	(...)/(...)	PIT 2022 PIT 2023 PPL 2024 PPL 2025 VAT 2003/2-12 VAT 2004/1-12 VAT 2005/1-12	362.722,36 zł	649.898,00 zł
7.	(...)/(...)	VAT 2003/5-7 VAT 2003/7 VAT 2003/10-11 VAT 2004/6-11 VAT 2005/2-11 VAT 2026/5-6, 11-12 VAT 2007/2-10 VAT 2008/3-10 VAT 2009/3-12 VAT 2010/2-12 VAT 2011/1-6, 8, 9, 12 VAT 2012/3-6, 9 VAT 2013/6, 8, 9 VAT 2014/3, 5, 6, 9-11 VAT 2015/3-12 PIT-4R 2008/3-12 PIT-4R 2009/1-12 PIT-4R 2010/1-12 PIT-4R 2011/1-12 PIT-4R 2012/1-12 PPE 2004/4-12 PPE 2005/1-12 PPE 2006/3-12 PPE 2007/4-12 PPE 2008/1-12	664.535,00 zł	455.409,00 zł

		PPE 2009/12 PPE 2010/1-12 PPE 2011/1-9, 12 PPE 2012/3-9 PPE 2012 PPE 2013/3-6, 8, 9, 12 PPE 2014/3, 6, 9, 12 PPE 2015/3-10, 12		
--	--	---	--	--

2.1. Działania podejmowane w ramach prowadzenia miękkiej egzekucji

Zgodnie z art. 6 § 1b ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 132 – w brzmieniu obowiązującym w kontrolowanym okresie), przed podjęciem czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych wierzyciel może podejmować działania informacyjne wobec zobowiązanego zmierzające do dobrowolnego wykonania przez niego obowiązku.

Stosownie do § 2 rozporządzenia z dnia 23 lutego 2024 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 316), wierzyciel może podejmować działania informacyjne w przypadku, gdy okres do upływu terminu przedawnienia należności pieniężnej jest dłuższy niż 6 miesięcy, a tytuł wykonawczy nie został wystawiony.

Stosownie do poradnika Ministerstwa Finansów „Miękka egzekucja” (Warszawa, maj 2023 r.) działania informacyjne przed egzekucyjne, mogą być podejmowane jeżeli zachodzi uzasadnione okolicznościami przypuszczenie, że zobowiązany wykona obowiązek dobrowolnie. Przypuszczenie takie zachodzi wtedy, kiedy na zobowiązanym nie ciążyły dotychczas zaległości lub podjęte działania informacyjne przyniosły skutek w postaci spłaty należności.

Podatnicy objęci próbą kontrolną byli dłużnikami, którzy systematycznie nie wywiązywali się z obowiązku zapłaty podatków, a ich należności względem Skarbu Państwa na koniec 2024 r. wyniosły łącznie 6.528.363,20 zł. Dlatego też w US w Lesznie nie podejmowano względem tych podatników działań w zakresie miękkiej egzekucji.

2.2 Podejmowane przez Urząd działania w celu zapobiegania przedawnieniom.

Szczegółowej analizie poddano przedawnione i odpisane w 2024 r. 387¹ zaległości 7 zobowiązanych na łączną kwotę 6.528.363,20 zł (oraz 6.501.471, 00 zł odsetki).

W badanych sprawach zaległości powstały w wyniku: złożonych deklaracji oraz ich korekt, kontroli podatkowych i złożonych korekt pokontrolnych, decyzji wymiarowych po uprzednio przeprowadzonych kontrolach.

Najwięcej odpisanych zaległości dotyczyło podatku VAT.

Analiza kontrolowanych spraw wykazała, że w wyniku prowadzonych działań egzekucyjnych w stosunku do ww. zaległości, Urząd wyegzekwował 239.111,73 zł, co stanowiło w przybliżeniu 3% kwoty wszystkich zobowiązań. W wyniku wpłat własnych podatników, lub kwot przekazanych przez komorników uzyskano 1.802.071,93 zł, co stanowiło 21% badanych zaległości podatkowych.

¹Dotyczących 376 okresów - w 9 przypadkach wystawiono zmieniony TW dot. tego samego okresu, w związku ze złożoną korektą z różną kwotą zobowiązania podatkowego.

W procesie przeglądu badanych zaległości uczestniczyły wszystkie właściwe komórki organizacyjne, w każdym przypadku sporządzono kartę informacyjną w zakresie przedawnienia zaległości, wypełnioną przez komórki Urzędu, zobowiązane do działań zapobiegających przedawnieniom. Karty zatwierdził Naczelnik Urzędu (we wcześniejszych latach główna księgowa).

W odniesieniu do 186/387 zaległości bieg terminu przedawnienia został zawieszony w związku z prowadzonym postępowaniem w zakresie kks.

2.2.1 Wystawianie upomnień i tytułów wykonawczych

Analizowane dokumenty wystawiono w latach 2002 – 2019. Na przestrzeni tego okresu, procedury oraz wytyczne, dotyczące wystawiania upomnień i tytułów wykonawczych zmieniały się – co opisano powyżej.

Ponadto, zgodnie z pismem Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z 6 lipca 2018 r.² (wytyczne obowiązujące do 7 września 2023 r.) należności, których określenia, wymiaru, ustalenia lub przyjęcia dokonały organy podatkowe, których termin płatności minął i są wymagalne, stają się zaległościami i podlegają ściągnięciu w trybie przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W przypadku ich niezapłacenia w obowiązujących terminach, należy podjąć działania w celu niezwłocznego przesyłania upomnień oraz wystawiania tytułów wykonawczych. W ww. piśmie organ nadzoru wskazał ponadto, że upomnienia zawierające wezwanie do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego należy przestać nie później niż w terminie 30 dni od dnia wymagalności obowiązku, natomiast tytuł wykonawczy należy wystawić nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia upomnienia lub 30 dni od dnia wymagalności obowiązku w przypadku, gdy egzekucja administracyjna może być wszczęta bez uprzedniego doręczenia upomnienia.

Pismem z 7 września 2023 r.³ Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu wycofał ww. zalecenia i polecił niezwłocznie podejmować czynności windykacyjne do zaległości, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa.

We wszystkich wymaganych przypadkach Urząd wystawił upomnienia. Dokumenty te nie były sporządzane w sytuacji wydania decyzji określającej wysokość należności, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 30 października 2014 r. w sprawie określenia należności pieniężnych, których egzekucja może być wszczęta bez uprzedniego doręczenia upomnienia (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1626) - działanie w oparciu o paragraf 2 pkt 2.⁴

Szczegółową analizą objęto 136 upomnień i 136 tytułów wykonawczych, wystawionych na 5 podatników. W przypadku 2 pozostałych podatników zobowiązanie powstało w wyniku wydanej decyzji⁵ (brak obowiązku wystawienia upomnienia).

Ustalono, że Urząd wystawiał upomnienia średnio po upływie: 13 dni (przy skrajnych 6 i 20).

² Pismo nr (...).

³ Pismo nr (...).

⁴ Zgodnie z § 2 pkt 2 Egzekucja administracyjna może być wszczęta bez uprzedniego doręczenia upomnienia w przypadku, gdy dotyczy: należności pieniężnych, których obowiązek uiszczenia powstaje z mocy prawa, a wysokość tych należności została określona w ostatecznym orzeczeniu

⁵ Dot. (...) Sp. z o.o. oraz (...).

Z kolei tytuły wykonawcze wystawiano średnio po upływie: 4 dni od upływu terminu płatności, wskazanego w wystawionym upomnieniu.

Na podstawie badanego materiału nie stwierdzono, aby przyczyną przedawnienia zobowiązań podatkowych była zwłoka w wystawianiu upomnień lub tytułów wykonawczych. Tym samym obszar ten oceniono pozytywnie.

2.2.2 Działania przerywające i zawieszające termin przedawnienia zobowiązania podatkowego

Wobec wszystkich 7 podatników stosowano działania przerywające lub/oraz zawieszające bieg terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego.

Część zobowiązań 2⁶/7 podatników zostało zabezpieczone przed terminem ich płatności, na podstawie wydanej decyzji w trybie art. 33 ustawy Ordynacja podatkowa.

W odniesieniu do 5⁷/7 podatników bieg terminu przedawnienia został zawieszony, z uwagi na prowadzone postępowanie karne skarbowe. Do zawieszenia z art. 70 § 6 pkt 1 ustawy Ordynacja podatkowa doprowadzono w stosunku do 259/389 zaległości podatkowych objętych próbą.

W stosunku do 1 z podatników termin został zawieszony zgodnie z art. 99 Ordynacji podatkowej, w związku ze śmiercią dłużnika⁸.

W badanych sprawach prowadzone były postępowania egzekucyjne, w toku których podjęto liczne czynności egzekucyjne, które przerwały bieg terminu przedawnienia w odniesieniu do zdecydowanej większości zaległości podatkowych. W stosunku do 1 zobowiązanego nie udało skutecznie zastosować środka egzekucyjnego, jednak w sprawie tej bieg terminu przedawnienia, z uwagi na prowadzone postępowanie karne skarbowe, został zawieszony na 917 dni⁹.

W stosunku do 4 zobowiązanych, należności zabezpieczono poprzez ustanowienie hipoteki kaucyjnej¹⁰. W przypadku 3¹¹ zobowiązanych zabezpieczono wszystkie zaległości, a w 1 przypadku część zaległości¹².

W toku kontroli instytucjonalnej dokonano analizy dokumentów, w celu sprawdzenia czy doszło do skutecznego zawieszenia oraz przerwania biegu terminu przedawnienia.

Ustalono, że w przypadku wszczęcia postępowania karnego skarbowego, kierowano do podatników zawiadomienie w trybie art. 70c Ordynacji podatkowej, o zawieszeniu biegu terminu przedawnienia. Podatników zawiadamiano również o rozpoczęciu lub dalszym biegu terminu przedawnienia po upływie okresu zawieszenia.

Stwierdzono, że w przypadkach zajęcia wierzytelności, dokument zajęcia doręczono dłużnikowi zajętej wierzytelności oraz zobowiązanemu. W aktach spraw egzekucyjnych znajdowały się także oświadczenia dłużnika zajętej wierzytelności o przyjęciu do realizacji.

⁶ Dot. podatników: (...) i (...).

⁷ Dot. podatników: (...) Sp. z o.o., (...), (...), (...), (...).

⁸ Dot. podatnika (...).

⁹ Dotyczy podatnika (...) Sp. z o.o.

¹⁰ Dotyczy podatników: (...), (...), (...), (...).

¹¹ Dotyczy podatników: (...), (...), (...).

¹² Dotyczy: (...).

Tym samym obszar podejmowania działań przerywających i zawieszających termin przedawnienia zobowiązania podatkowego oceniono pozytywnie.

2.3 Występowanie do sądu o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej

Zakaz prowadzenia działalności gospodarczej to ważna instytucja prawna, której głównym celem jest ochrona interesów wierzycieli oraz zapewnienie uczciwości w obrocie gospodarczym. Stanowi on skuteczne narzędzie przeciwdziałania nieuczciwym praktykom osób prowadzących działalność gospodarczą – zarówno na własny rachunek, jak i w ramach spółki cywilnej czy pełniących funkcje zarządcze w spółkach handlowych.

Instytucja zakazu prowadzenia działalności gospodarczej ma na celu eliminację z obrotu gospodarczego podmiotów nieuczciwych, dopuszczających się zaniedbań obowiązków w zakresie regulowania zobowiązań.

Zgodnie z procedurą, w Urzędzie Skarbowym w Lesznie z wnioskami do sądu o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności występuje komórka wierzycielska.

Zagadnienie sprawdzono w odniesieniu do wszystkich 7 zobowiązanych, w wyniku czego ustalono:

- W odniesieniu do 1¹³/7 podatników Naczelnik Urzędu Skarbowego w Lesznie wystąpił do Sądu Rejonowego z wnioskiem o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej, w wyniku czego orzeczono na okres 5 lat: zakaz prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek podatnika, pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, w przedsiębiorstwie handlowym, w spółdzielni lub w stowarzyszeniu.
- 3¹⁴/7 podatników w trakcie postępowania egzekucyjnego zlikwidowało działalność gospodarczą.
- 1¹⁵/7 podatników będący osobą prawną, nie posiadał członków zarządu w terminie płatności podatku, który stał się zaległością. Powołany kurator nie doprowadził do powołania zarządu spółki, ponadto został zwolniony z tej funkcji.
Mając na uwadze fakt, że w ramach spółek prawa handlowego podmiotami wobec, których można orzec zakaz prowadzenia działalności gospodarczej są członkowie zarządu, którzy byli zobowiązani do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, Urząd nie mógł wystąpić w odniesieniu do ww. podatnika z wnioskiem o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej.
- 1¹⁶/7 podatników zmarł w trakcie prowadzonego postępowania egzekucyjnego.
- 1¹⁷/7 podatników organ egzekucyjny ściągał kwoty zaległości aż do momentu przedawnienia zobowiązania.

Działania Urzędu w powyższym zakresie oceniono pozytywnie.

2.4 Działania prowadzone w trakcie postępowania egzekucyjnego

Urząd sprawnie przystępował do czynności egzekucyjnych niezwłocznie po przyjęciu tytułów wykonawczych do realizacji. W żadnym przypadku termin ten nie przekroczył 60 dni od wpływu tytułu wykonawczego do organu egzekucyjnego.¹⁸

¹³ Dot. podatnika: (...)

¹⁴ Dot. podatników: (...), (...), (...).

¹⁵ Dot. podatnika: (...) Sp. z o.o.

¹⁶ Dot. podatnika: (...).

¹⁷ Dot. podatnika: (...).

¹⁸ Maksymalny termin do podjęcia egzekucji wynika z pism Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu: z 19 czerwca 2018 r., Znak sprawy: (...), z 21 grudnia 2020 r., Znak sprawy: (...), z 2 sierpnia 2021 r., Znak sprawy: (...), z 2

W toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego, Organ gromadził na bieżąco informacje dotyczące aktualnej sytuacji gospodarczej i majątkowej podatnika oraz źródeł i wysokości jego dochodów.

Powyższe informacje w pierwszej kolejności pracownicy pozyskiwali z dostępnych w Urzędzie baz danych.

Pracownicy egzekucji podejmowali także działania w celu uzyskania niezbędnych informacji od organów i podmiotów prowadzących odpowiednie rejestry ruchomości, nieruchomości i innych praw majątkowych.

Ustalenie majątku odbywało się również w trakcie czynności u zobowiązanego.

W sprawach, w których nastąpił zbieg egzekucji, pracownicy podjęli niezwłocznie działania w celu ustalenia właściwego organu do łącznego prowadzenia egzekucji z danego składnika majątkowego.

Na podstawie badanych spraw ustalono dokonanie następujących czynności przez organ egzekucyjny:

- zajęcia rachunków, zajęcia wynagrodzenia, zajęcia wierzytelności – część z dokonanych czynności była skuteczna i przerwała bieg terminu przedawnienia zobowiązań podatkowych,
- liczne zlecenia rekwizycyjne, w wyniku których zajęto i licytowano ruchomości zobowiązanego¹⁹,
- wystąpienie do Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa o wytoczenie powództwa opartego o art. 527 ustawy Kodeks cywilny w zakresie nieskuteczności umów darowizny oraz umowy sprzedaży, w wyniku czego umowy darowizny uznano za prawnie bezskuteczne²⁰.

Umorzenie postępowania egzekucyjnego następowało w przypadkach określonych w ustawie, a zgromadzone w aktach dokumenty wskazywały na zaistnienie przesłanki do umorzenia postępowania egzekucyjnego.

Powodem umorzenia postępowania egzekucyjnego w badanych sprawach był/było:

- brak majątku u dłużnika w przypadku 5²¹/7 podatników,
- ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika w odniesieniu do 1²²/7 podatników,
- przedawnienie zobowiązania w odniesieniu do 1²³/7 podatników.

W sprawie, w której doszło do przedawnienia zobowiązania podatkowego odebrano wyjaśnienia.

Urząd Skarbowy wskazał, że zobowiązania spółki powstały w wyniku niezapłaconych należności, wynikających ze złożonych przez podmiot korekt deklaracji VAT-7K za II i III kwartał 2017 r. – 9 września 2019 r. oraz VAT-7 za sierpień 2018 r. – 20 listopada 2018 r.

Pierwsze skuteczne czynności egzekucyjne w sprawie podjęto 1 października 2019 r. w odniesieniu do zaległości za II i III kw. 2017 r. oraz 3 stycznia 2019 r. względem zaległości za sierpień 2018 r., poprzez zajęcie rachunku bankowego.

Ostatnie czynności egzekucyjne w ww. sprawach, które skutecznie przerwały termin przedawnienia zobowiązania za II i III kw. 2017 r. – podjęto 4 grudnia 2019 r., a za sierpień 2018 r. – 27 czerwca 2019 r. Czynności te polegały na zajęciu JPKVAT, z których cyklicznie spływały środki.

Kontrolowana jednostka podkreśliła, że organ egzekucyjny prowadzi egzekucję do czasu:

września 2021 r., Znak sprawy: (...), z 21 czerwca 2023 r., Znak sprawy: (...), z 27 kwietnia 2023 r., Znak sprawy: (...), z 14 sierpnia 2024 r., Znak sprawy: (...).

¹⁹ Dot. podatnika: (...).

²⁰ Dot. podatnika: (...).

²¹ Dot. podatników: (...) Sp. z o.o., (...), (...), (...), (...).

²² Dot. podatnika: (...).

²³ Dot. podatnika: (...) Sp. z o.o.

posiadania składników majątku, z których egzekucja wypada skutecznie, wyegzekwowane środki pieniężne przewyższają kwotę kosztów egzekucyjnych lub wystąpienia wierzyciela z wnioskiem o umorzenie postępowania egzekucyjnego. W przedmiotowej sprawie natomiast, ostatnie wpłaty działu egzekucyjnego odnotowano w 2024 r.

Dalej Organ podniósł, że zgodnie z art. 118 Ordynacji podatkowej, termin do wydania decyzji w zakresie odpowiedzialności osób trzecich za zaległości spółki z tytułu podatku od towarów i usług za:

- II i III kwartał 2017 r. przypadł 31 grudnia 2022 r.,
- sierpień 2018 r. przypadł 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 116 Ordynacji podatkowej można wszcząć postępowanie w zakresie odpowiedzialności osób trzecich za zaległości spółki tylko w sytuacji, gdy egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna. Skoro zatem egzekucja wypadała skutecznie, nie można mówić o spełnieniu warunku umożliwiającego procedowanie w zakresie art. 116 Ordynacji podatkowej.

W związku z przedstawionym stanowiskiem Organu, w toku kontroli przeanalizowano wpłaty uzyskane z egzekucji poszczególnych zobowiązań dłużnika. Na podstawie kontrolowanych akt stwierdzono, że ostatnie środki z zajętej wierzytelności JPKVAT spłynęły w kwocie 10.000 zł 30 kwietnia 2024 r. (rozliczone na zobowiązanie za sierpień 2018 r. w tym na należność główną 6.231,33 zł) oraz w kwocie 8.227,96 zł 31 lipca 2024 r. (rozliczone na zobowiązanie za II kw. 2017 r. w tym na należność główną 4.742,53 zł).

W ogóle natomiast ww. kwot nie rozliczono na tytuł wykonawczy obejmujący zaległość za III kw. 2017 r. Ostatnią kwotę rozliczoną na ten tytuł uzyskano 1 sierpnia 2022 r. (0,03 zł), wcześniej 2 września 2020 r. (8.368,30 zł), 8 czerwca 2020 r. (19.665,30 zł), 27 lutego 2020 r. (21.051,60 zł), przy czym całość uzyskanych środków wystarczyła na pokrycie wyłącznie kosztów egzekucyjnych (egzekwowanego zobowiązania nie zaspokojono nawet w części) - przypadku zobowiązania za III kw. 2017 r., opiewającego na kwotę 703.812,00 zł należności głównej. W sprawie tej nie można więc mówić o prowadzeniu skutecznej egzekucji.

Również w przypadku zaległości za II kwartał 2017 r., wykazanej w tytule wykonawczym w wysokości 280.238,00 zł, nie sposób przyjąć za skuteczną prowadzonej egzekucji. Wpłata z 31 lipca 2024 r. była zdarzeniem incydentalnym i pokryła niespełna 2 % egzekwowanego zobowiązania. Przedtem na poczet zaległości uzyskano środki w 2019 r. i w I połowie 2020 r. (środki w całości zostały rozliczone na koszty egzekucyjne).

Cykliczne wpłaty z zajęcia JPKVAT i skuteczna egzekucja, o których poinformował Naczelnik Urzędu, dotyczą zatem wyłącznie zaległości za sierpień 2018 r. W tym przypadku środki z zajęcia egzekucyjnego wpływały kilka razy w roku i zaspokoili egzekwowane zobowiązanie w ok. 87% (na tytuł wykonawczy obejmujący zaległość w kwocie 194.431,00 zł, rozliczono w sumie 236.850,71 zł, z czego na należność główną 168.518,25 zł).

Z protokołu o stanie majątkowym zobowiązanego sporządzonego 1 lutego 2024 r. wynikało, że spółka nie posiadała żadnego majątku ruchomego i nieruchomego, praw majątkowych ani obligacji (przedmiotem działalności spółki było podwykonawstwo w branży budowlanej).

W sprawach tych, termin przedawnienia zobowiązania podatkowego w podatku VAT upłynął:

- za II i III kwartał 2017 r. 6 grudnia 2024 r.,
- za sierpień 2018 r. 29 czerwca 2024 r.

Mając na uwadze dokonane w toku kontroli ustalenia, uwzględniono wyjaśnienia Naczelnika Urzędu wyłącznie w zakresie prawidłowości działań komórki egzekucyjnej dot. zaległości dłużnika za sierpień 2018 r.

W odniesieniu do zaległości za II i III kwartał 2017 r., mimo braku formalnego dokumentu stwierdzającego bezskuteczność egzekucji, w 2021 r. istniały bowiem podstawy do przeprowadzenia analizy pod kątem orzeczenia o odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania podatnika, ponieważ ich egzekucja z majątku zobowiązanego nie była skuteczna (z dokonanych zajęć egzekucyjnych, od roku nie uzyskano żadnych wpłat; nie stwierdzono też innego majątku, do którego można by skierować skuteczną egzekucję). W kontrolowanym Urzędzie ww. analizy jednak nie przeprowadzono. Błędnie założono, że skoro z zajęcia egzekucyjnego spływają cyklicznie środki pieniężne, to egzekucja wszystkich zobowiązań objętych zajęciem tego składnika majątku zobowiązanego jest skuteczna. W konsekwencji nie zweryfikowano faktycznej skuteczności egzekucji poszczególnych zobowiązań podatkowych i przeoczono fakt nierealizowania tytułów wykonawczych obejmujących zaległości w podatku VAT za II i III kwartał 2017 r.

Poprzez powyższe zaniechanie zniweczono szansę na zaspokojenie zaległego podatku z majątku osób trzecich.

Tym samym działania prowadzone w trakcie postępowania egzekucyjnego oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

W toku kontroli zwrócono ponadto uwagę na braki w odnotowaniu lub nierzetelne odnotowanie w systemie EGAPOLTAX zdarzeń w trakcie prowadzonego postępowania egzekucyjnego.

Mając na uwadze przedmiot prowadzonej kontroli instytucjonalnej, powyższe uznano za uchybienie.

2.5 Pozostałe działania prowadzone w celu zapobieżenia przedawnieniu zobowiązań podatkowych

2.5.1 Analiza sytuacji majątkowej podatnika

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Urzędu²⁴, Dział Spraw Wierzyteliskich (wcześniej Referat Zabezpieczeń i Odpowiedzialności za Zobowiązania Podatkowe), na bieżąco monitoruje termin przedawnienia zobowiązań.

We wszystkich analizowanych sprawach:

- zgodnie z procedurami, sporządzono kartę informacyjną dotyczącą zaległości, która następnie uzupełniana była przez właściwe komórki organizacyjne Urzędu. Na podstawie zgromadzonych danych z karty, ustalano przewidywany termin przedawnienia zobowiązania. Kartę zatwierdzał Naczelnik Urzędu (w latach wcześniejszych główna księgowa);
- w sprawach, w których umorzono postępowanie egzekucyjne, minimum raz w roku, na podstawie danych gromadzonych w Urzędzie, dokonywano analizy pod kątem możliwości ponownego wszczęcia postępowania egzekucyjnego, tj. aktualnej sytuacji majątkowej oraz źródeł dochodu zobowiązanego. Na potwierdzenie powyższego okazano dokonane adnotacje wraz z wydrukami z baz Urzędu.

²⁴ Regulacje związane z analizą zaległości podatkowych oraz nadpłat podatków

W odniesieniu do 1²⁵/7 zobowiązanych nie przeprowadzono takiej analizy, ponieważ w sprawie doszło do przedawnienia zobowiązania, w wyniku czego postępowanie egzekucyjne zostało umorzone w 2024 r. Analizę stanu majątkowego sporządzono w trakcie postępowania egzekucyjnego.

Podsumowując, w sprawach objętych próbą Urząd dokonywał analizy sytuacji majątkowej podatników, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie procedurami. Dlatego też obszar ten oceniono pozytywnie.

2.5.2 Analiza pod kątem przeniesienia odpowiedzialności podatkowej na osoby trzecie oraz spadkobierców

2.5.2.1 Odpowiedzialność osób trzecich

Zgodnie z procedurami Urzędu²⁶, po otrzymaniu postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko osobie prawnej, niezwłocznie podejmuje się działania zmierzające do wydania decyzji orzekającej o odpowiedzialności osoby trzeciej.

W przypadku występowania zaległości podatkowej spółki prawa handlowego, komórka wierzycielska podejmuje działania zmierzające do wydania decyzji orzekającej o odpowiedzialności osoby trzeciej.

W badanej próbie 5/7 podatników prowadziło działalność gospodarczą na własne imię i nazwisko, 2/7 zobowiązanych było osobami prawnymi.

W odniesieniu do 1²⁷/2 skontrolowane spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ustalono, że w US w Lesznie sporządzono analizę dot. odstąpienia od wszczęcia postępowania w sprawie wydania decyzji orzekającej o odpowiedzialności osób trzecich.

Wobec podmiotu postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wydano 30 września 2020 r. Analizę pod kątem przeniesienia odpowiedzialności podatkowej na osoby trzecie sporządzono 16 czerwca 2021 r.

Zaległości spółki dotyczyły rozliczeń w podatku VAT za miesiące od stycznia do października 2016 r. W związku z powyższym, termin do wydania decyzji w zakresie przeniesienia odpowiedzialności podatkowej, upłynął 31 grudnia 2021 r.

Zobowiązanie spółki za ww. okres wynikało z decyzji wymiarowej, doręczonej kuratorowi 16 stycznia 2020 r. Postępowanie podatkowe poprzedzone było kontrolą podatkową, przeprowadzoną w okresie od 17 października 2017 r. do 25 lipca 2018 r., w zakresie wywiązywania się podatnika z obowiązków wynikających z przepisów prawa podatkowego – sprawdzenia transakcji sprzedaży i zakupów VAT, za okres od 1 stycznia 2015 r. do 30 września 2017 r.

Na pytanie kontrolera odnośnie późnego sporządzenia analizy w powyższym zakresie Urząd wyjaśnił, że spółka swoją działalność w KRS zarejestrowała 26 października 2007 r. W KRS jako organ uprawniony do reprezentowania podmiotu wskazano Zarząd, nie podając danych personalnych osób wchodzących w jego skład, ani innych osób mogących reprezentować spółkę (prokurent, pełnomocnik).

²⁵ Dot. podatnika: (...) Sp. z o.o.

²⁶ Procedura z 26 marca 2024 r., nr (...) w sprawie procedur związanych z analizą zaległości podatkowych oraz nadpłat podatków.

²⁷ Dot. (...) Sp. z o.o.

Na podstawie wpisów w KRS ustalono, że począwszy od 3 marca 2011 r. spółka funkcjonowała bez zarządu (w tej dacie odwołano jedynego członka zarządu - prezesa zarządu spółki).

W związku z powyższym, US w Lesznie 20 kwietnia 2017 r. złożył wniosek do sądu o ustanowienie kuratora, którego sąd powołał 26 lipca 2017 r. Pomimo zwoływanych zgromadzeń, kurator nie zdołał powołać zarządu spółki, ponieważ na zgromadzenia nie stawiał się żaden ze wspólników.

W trakcie prowadzonej analizy pod kątem przeniesienia odpowiedzialności podatkowej, US w Lesznie pismem z 2 lutego 2021r. zwrócił się do Wydziału Gospodarczego do Spraw Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych Sądu Rejonowego, z prośbą o udzielenie informacji czy spółka złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości. Organ w osobnym piśmie również z 2 lutego 2021 r. zwrócił się do Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego, z prośbą o wskazanie członków zarządu spółki począwszy od 3 lutego 2021 r.

W odpowiedzi Urząd pozyskał informacje, że w Sądzie Rejonowym nie zarejestrowano wniosku o ogłoszenie upadłości ani restrukturyzacji wobec podmiotu, a do KRS po 3 marca 2021 r. nie wpłynął wniosek o wpis w rejestrze danych członków zarządu podmiotu, ani dokumenty dotyczące powołania zarządu spółki.

Ponadto Urząd wyjaśnił, że w trakcie zbierania materiałów komórka wierzycielska otrzymała informację z działu egzekucyjnego o przekazaniu akt egzekucyjnych, zawierających tytuły wykonawcze obejmujące ww. zaległości, do Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu celem kontroli. Materiały te były również kluczowe dla sprawy. Po otrzymaniu wszystkich dokumentów sporządzono analizę w tym zakresie.

Dodatkowo Organ podkreślił, że ważnym aspektem w sprawie był fakt ogłoszenia w Polsce w marcu 2020 r. pandemii koronawirusa, skutkującego zawieszeniem postępowań podatkowych do czerwca 2020 r. Dalej wskazano, że priorytetem w tym okresie było udzielanie pomocy przedsiębiorcom i osobom fizycznym w zakresie ulg w spłacie zobowiązań podatkowych. Dlatego pracownicy m.in. komórki wierzycielskiej, zostali oddelegowani do prowadzenia postępowań z zakresu art. 67 Ordynacji podatkowej.

Mając na uwadze powyższe, uwzględniono wyjaśnienia Organu, w zakresie opóźnienia w przystąpieniu do analizy pod kątem odpowiedzialności podatkowej. Jednocześnie zauważyć należy, że w sprawie tej z uwagi na brak członka zarządu, który odpowiadałby za zaległości podatkowe spółki za okres od grudnia 2015 r. do października 2016 r. i od stycznia 2017 r. do września 2017 r., brak było możliwości wszczęcia postępowania w sprawie wydania decyzji orzekającej w zakresie odpowiedzialności osób trzecich za zaległości spółki.

W odniesieniu do kolejnej osoby prawnej²⁸, postępowanie egzekucyjne zostało umorzone postanowieniami z: 3 lipca 2024 r. oraz 9 grudnia 2024 r.

Adnotacje odnośnie braku przesłanek do wszczęcia postępowania w zakresie orzeczenia odpowiedzialności osób trzecich sporządzono odpowiednio 29 czerwca 2024 r. oraz 6 grudnia 2024 r.

²⁸ Dot. (...) Sp. z o.o.

W przedmiotowej sprawie umorzenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło z uwagi na przedawnienie zobowiązań podatkowych, ponieważ kontrolowany organ był przekonany o prowadzeniu skutecznej egzekucji zaległości podatnika.

Tymczasem skuteczna była egzekucja wyłącznie jednego z trzech przedawnionych zobowiązań, tj. zaległości za sierpień 2018 r. Brak było więc możliwości prowadzenia postępowania na podstawie art. 116 Ordynacji Podatkowej w zakresie tylko tego zobowiązania.

W odniesieniu do dwóch pozostałych zobowiązań (za II i III kwartał 2017 r.) istniały natomiast podstawy do przeprowadzenia analizy pod kątem orzeczenia o odpowiedzialności podatkowej osób trzecich. Symptomy bezskuteczności egzekucji pojawiły się w II połowie 2021 r. (opis sprawy pkt. 2.4 niniejszego Projektu). Wynikający z art. 118 Ordynacji podatkowej termin do wydania decyzji w zakresie odpowiedzialności osób trzecich za zaległości spółki z tytułu podatku od towarów i usług za II i III kwartał 2017 r. przypadł zaś 31 grudnia 2022 r. Tym samym w 2021 r. możliwe byłoby wszczęcie postępowania w zakresie art. 116 Ordynacji podatkowej.

W toku kontroli zwrócono ponadto uwagę na nieprawidłowy, niepotrzebnie zawężający krąg spraw analizowanych pod kątem odpowiedzialności osób trzecich, zapis funkcjonującej w Urzędzie procedury, zgodnie z którym działania zmierzające do wydania decyzji orzekającej o odpowiedzialności osoby trzeciej podejmuje się po otrzymaniu postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko osobie prawnej. Zgodnie z przepisami prawa, orzeczenie o odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za jej zaległości podatkowe wymaga uprzedniego stwierdzenia bezskuteczności egzekucji prowadzonej z majątku podatnika, a nie wydania postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego.

„Zgodnie z uchwałą NSA z 8.12.2008 r., II FPS 6/08, stwierdzenie bezskuteczności egzekucji ustala się na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu. We wspomnianej uchwale oraz w ukształtowanym na jej podstawie orzecznictwie wskazano, że organy podatkowe są obowiązane udowodnić bezskuteczność egzekucji, jednakże mogą to uczynić za pomocą wszelkich dowodów, które tę okoliczność mogą potwierdzić. W ramach tego winny przede wszystkim wykazać za pomocą obiektywnych dowodów, że w toku egzekucji ustalono, iż podatnik nie posiada majątku, z którego można by zaspokoić wierzytelność Skarbu Państwa. Zachodzi przy tym konieczność wyczerpania wszystkich możliwych sposobów egzekucji, a egzekucja musi dotyczyć całego majątku podatnika. Tym samym, pod pojęciem "bezskuteczności egzekucji" należy rozumieć taką sytuację, w której nie ma jakichkolwiek wątpliwości, że nie zachodzi żadna możliwość zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z jakiegokolwiek części majątku podatnika. (...) Bezskuteczność egzekucji musi być zatem rozumiana tylko jako brak rezultatu w skuteczności czynności egzekucyjnych. Innymi słowy, stwierdzenie bezskuteczności egzekucji ustala się na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu, np. na podstawie czynionych adnotacji o podjętych czynnościach egzekucyjnych i ich skutkach, pism kierowanych do instytucji i innych podmiotów posiadających wiedzę o majątku dłużnika, czy innych informacji dostępnych organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne.” (wyrok NSA III FSK 4824/21 z 16.11.2023 r.).

2.5.2.2 Odpowiedzialność podatkowa spadkobierców

Stosownie do procedur US w Lesznie, Referat Identyfikacji i Rejestracji Podatników przekazuje do

Działu Rachunkowości i Działu Egzekucji Administracyjnej w terminie do 5 dnia każdego miesiąca „Raport o podmiotach z określonym powodem wyrejestrowania” dotyczący zgonów podatników/płatników.

1. Dział Egzekucji Administracyjnej weryfikuje listę w terminie 1 miesiąca od daty otrzymania - w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego w celu wyegzekwowania zaległości podatkowych, których wierzycielem jest organ, przekazuje postanowienie w sprawie zawieszenia postępowania egzekucyjnego do Działu Spraw Wierzycielskich.
2. Dział Rachunkowości weryfikuje listę zgonów w terminie 1 miesiąca od daty otrzymania i w przypadku wystąpienia zaległości podatkowych, nadpłat lub nierozliczonych zaliczek na podatek przekraczających 200,00 zł (wcześniej 100,00 zł) przekazuje wydruk zaległości, nadpłat/zwrotów lub wpłat zmarłego podatnika/płatnika, których wysokość przekracza 200,00 zł (wcześniej 100,00 zł) do Referatu Podatków Dochodowych i Podatku od Towarów i Usług lub/oraz Referatu Podatków Majątkowych i Sektorowych.
3. Referat Podatków Dochodowych i Podatku od Towarów i Usług lub Referat Podatków Majątkowych i Sektorowych prowadzi czynności zmierzające do ustalenia kręgu spadkobierców.
4. W przypadku niemożności ustalenia w oparciu o dostępne bazy tut. urzędu kręgu potencjalnych spadkobierców ustawowych Referat Podatków Dochodowych i Podatku od Towarów i Usług lub Referat Podatków Majątkowych i Sektorowych sporządza wniosek o stwierdzenie nabycia spadku i wraz z niezbędnymi załącznikami kieruje do właściwego sądu.
5. Dopuszcza się możliwość odstąpienia od sporządzenia ww. wniosku w przypadku, gdy występuje jedynie nadpłata/zwrot podatku zmarłego podatnika/płatnika i odłożenie sprawy a/a do czasu zgłoszenia się spadkobierców zmarłego podatnika/płatnika i złożenia przez nich wniosku o wydanie decyzji o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień spadkobierców.

W badanej próbie wystąpił ²⁹dłużnik, którego zgon nastąpił w trakcie toczącego się postępowania egzekucyjnego.

Komórka rachunkowości poinformowała 10 maja 2021 r. komórkę postępowań podatkowych o śmierci podatnika (zgon nastąpił 31 maja 2019 r.), celem ustalenia spadkobierców. Zwłokę w przekazaniu informacji Urząd tłumaczył natłokiem zadań związanych z akcją zeznań podatkowych, następującym po niej sezonem urlopowym oraz absencjami pracowników z powodu zachorowań. Następnie wskazano na stan epidemii spowodowany COVID-19, który sparaliżował pracę Urzędu, wykonującego w tym okresie zadania w okrojonym składzie, wg hierarchii ważności.

Po otrzymaniu informacji z komórki rachunkowości, komórka postępowań podatkowych niezwłocznie przystąpiła do zebrania niezbędnych dokumentów oraz ustalenia potencjalnych spadkobierców, a wnioskiem z 25 czerwca 2021 r. zwróciła się do Sądu Rejonowego o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym.

Sąd Rejonowy pismem z 27 stycznia 2022 r. zawiadomił Organ o doręczeniu uczestnikom postępowania odpisów wniosku i terminie sprawy wyznaczonym na 17 lutego 2022 r.

W międzyczasie US występował do komornika z wnioskiem o doręczenie odpisu uczestnikowi postępowania, który przebywał w hospicjum i podlegał opiece paliatywnej, w związku z czym zachodziła potrzeba ustalenia, czy ma on zdolność do udziału w postępowaniu.

Z uwagi na śmierć uczestnika postępowania, Sąd Rejonowy zawiesił postępowanie w sprawie.

Organ podatkowy niezwłocznie wystąpił do Sądu o podjęcie zawieszonego postępowania

²⁹ Dot. podatnika (...).

i przeprowadzenie postępowania spadkowego po zmarłym uczestniku z udziałem jego następców prawnych. W odpowiedzi uzyskano informację o przekazaniu sprawy do Sądu Rejonowego właściwego miejscowo.

Ostatecznie po prowadzonej na bieżąco korespondencji z sądami rejonowymi, US w Lesznie 25 września 2025 r. uzyskał informację o terminie sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym uczestniku postępowania, wyznaczonym na 5 listopada 2025 r.

Biorąc powyższe pod uwagę, wobec braku - przed terminem przedawnienia zobowiązań - ustalonych spadkobierców po zmarłym zobowiązanym, nie było możliwości wszczęcia postępowania podatkowego w sprawie orzeczenia o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień spadkobierców. Jak poinformował kontrolowany Urząd, wszystkie zaległości zostały wprawdzie zabezpieczone hipoteką na nieruchomości KW (...). W związku z wytycznymi zawartymi w piśmie Ministerstwa Finansów z 23.04.2024r. znak sprawy (...) przedawnione zobowiązania zostały jednak odpisane w 2024 roku.

Odnosząc się do działań podjętych w sprawie przez organ podatkowy stwierdzić należy, że komórka postępowań podatkowych natychmiast przystąpiła do czynności w celu ustalenia spadkobierców dłużnika. Kolejne czynności podejmowano na bieżąco, próbując ustalić dalszych potencjalnych spadkobierców, w celu przeniesienia odpowiedzialności za powstałe zobowiązania zmarłego.

Podkreślenia jednak wymaga, że zwłoka w działaniu komórki rachunkowości w znacznym stopniu miała wpływ na trudności w odnalezieniu potencjalnych spadkobierców. Kontroler wziął pod uwagę wyjaśnienia Urzędu odnośnie przyczyn zwłoki w przekazaniu informacji o śmierci dłużnika, jednak nie mogą one usprawiedliwić dwu letniego okresu zaniechania w przedmiotowej sprawie. Powyższa opieszałość mogła w sposób istotny przyczynić się do przedawnienia zobowiązań podatkowych zmarłego dłużnika, które łącznie wyniosły 664.535,00 zł należności głównej i 455.409,00 zł odsetek.

Za powstałą nieprawidłowość odpowiedzialność ponoszą:

Osoby odpowiedzialne za nieterminowe przekazanie informacji o śmierci zobowiązanego do komórki postępowań podatkowych, pracownicy komórki rachunkowości – (...) oraz (...), (...), w ramach nadzoru nad Pionem Poboru i Egzekucji Zastępcą Naczelnika – Elwira Jagodzik, w ramach nadzoru nad Urzędem Skarbowym w Lesznie – Maciej Hodura Naczelnik Urzędu.

Pozytywnie oceniono natomiast opracowanie w Urzędzie procedur postępowania w przypadku zgonu podatnika.

Mając na uwadze powyższe, działania Organu w zakresie przenoszenia odpowiedzialności podatkowej na osoby trzecie oraz spadkobierców oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

2.6 Prawdliwość ustalania terminu przedawnienia zobowiązań podatkowych oraz odpis przedawnionych zobowiązań

2.6.1 Prawdliwość ustalania terminu przedawnienia zobowiązań podatkowych

W toku kontroli dokonano analizy ustalenia terminu przedawnienia w odniesieniu do wszystkich kontrolowanych zaległości.

Zgodnie z wewnętrznymi procedurami, zdarzenia mające wpływ na bieg terminu przedawnienia zobowiązań podatkowych, zostały zwarte na karcie informacyjnej.

Na podstawie danych zawartych w karcie informacyjnej, komórka SEW ustalała przewidywany termin przedawnienia zobowiązania i umieszczała dane w terminarzu przedawnień.

Komórki organizacyjne US były zobowiązane do wprowadzania do podsystemu Poltax2B+, SSP, wszelkich zdarzeń powodujących zawieszenie biegu terminu przedawnienia.

W wyniku analizy dokumentów przedłożonych w trakcie przeprowadzonej kontroli instytucjonalnej stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W odniesieniu do 1 z podatników³⁰ termin przedawnienia zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za II kwartał 2014 r. określono na 13 grudnia 2024 r. W sprawie tej wystąpiły zdarzenia powodujące zawieszenie biegu terminu przedawnienia ww. zobowiązania podatkowego:

- od 17 lipca 2018 r. do 15 kwietnia 2019 r. z art. 70 § 6 pkt 4 w związku z art. 70 § 7 pkt 5 Ordynacji podatkowej, na skutek prowadzonego postępowania zabezpieczającego (data doręczenia postanowienia o przyjęciu zabezpieczenia 17 lipca 2018 r., data wygaśnięcia decyzji o zabezpieczeniu 14 kwietnia 2019 r.);
- od 27 lutego 2019 r. do 17 grudnia 2019 r. z art. 70 § 6 pkt 1 w związku z art. 70 § 7 pkt 1 Ordynacji podatkowej, w związku z prowadzonym postępowaniem karnym skarbowym (27 lutego 2019 r. data wszczęcia postępowania karnego skarbowego, 17 grudnia 2019 r. prawomocne zakończenie postępowania);

oraz zdarzenia powodujące przerwanie biegu terminu przedawnienia:

- 15 kwietnia 2019 r. z art. 154 § 7 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w związku z art. 70 § 4 Ordynacji podatkowej, z uwagi na przekształcenie się postępowania zabezpieczającego w egzekucyjne z dniem wystawienia tytułu wykonawczego, które rodzi skutki związane z zastosowaniem środka egzekucyjnego (dzień wystawienia tytułu wykonawczego 15 kwietnia 2019 r.);
- 11 grudnia 2019 r. z art. 70 § 4 Ordynacji podatkowej na skutek zastosowania skutecznego środka egzekucyjnego (data zastosowania środka egzekucyjnego 11 grudnia 2019 r.).

Z uwagi na trwające zawieszenie od 17 lipca 2018 r. do 17 grudnia 2019 r. wskazane powyżej środki egzekucyjne z 15 kwietnia 2019 r. oraz 11 grudnia 2019 r., pozostawały bez wpływu na bieg terminu przedawnienia.

W związku z powyższym, termin przedawnienia ww. zobowiązania został zawieszony na 519 dni i przypadł na 2 czerwca 2021 r., a nie jak obliczył Urząd na 13 grudnia 2024 r.

Wyjaśniając powyższy błąd Urząd wskazał, że wynikał on z dokonania przez pracownika nieprawidłowej interpretacji pracownika podczas wprowadzania zdarzeń zawieszających/przerywających termin przedawnienia. Nieprawidłowość dotyczyła naniesienia do systemu POLTAX2BPlus błędnych dat przerw. Powyższe tłumaczono złożonością sprawy.

Ponadto wskazano, że nieprawidłowa początkowa data zawieszenia biegu terminu przedawnienia ZBPT12 tj. 29 czerwca 2018 r. (zamiast 17 lipca 2018 r.) naniesiona w systemie POLTAX2BPlus wynikała z błędnie wpisanej daty doręczenia zrządzenia zabezpieczenia w części 2. „Karty informacyjnej dotyczącej zaległości podatnika/płatnika” przez pracownika komórki egzekucyjnej.

Złożone przez kontrolowaną jednostkę wyjaśnienia, pozostają bez wpływu na ustalenia kontroli.

³⁰ Dot. podatnika (...).

Powyższe doprowadziło do utrzymywania w systemie przez 3,5 roku błędnych danych oraz odpisu zaległość ze znaczną zwłoką.

Za nieprawidłowość odpowiedzialność ponoszą:

Pracownik komórki wierzycielskiej odpowiedzialny za wprowadzenie danych do POLTAX2BPlus (...), ówczesny kierownik komórki wierzycielskiej (...) w ramach bezpośrednio sprawowanego nadzoru, pracownik komórki egzekucyjnej (...), (...), zastępca naczelnika Elwira Jagodzik sprawująca nadzór nad Pionem Poboru i Egzekucji oraz Naczelnik jednostki Maciej Hodura.

2.6.2 Odpis przedawnionych zobowiązań

Zagadnienie sprawdzono na podstawie 50 poleceń odpisu.

Zgodnie z obowiązującą procedurą polecenia odpisu zostały zaakceptowane przez Naczelnika US, a następnie przekazane do Działu Obsługi Bezpośredniej do wprowadzenia odpisów do systemu PoltaxPlus.

Wszystkie skontrolowane polecenia odpisu zostały wprowadzone do systemu w terminie wskazanym w wewnętrznych regulacjach, tj. do 10 dni od otrzymania dokumentów.

Odpisów dokonano średnio po 7 dniach od daty wprowadzenia dokumentu ZOB-DP do systemu, przy skrajnych wynoszących 1-15 dni.

W przypadku zaległości dot. 3 zobowiązanych³¹ polecenia odpisu zostały sporządzone, a kwoty zaległości odpisane w 2024 r., podczas gdy terminy tych zobowiązań uległy przedawnieniu w latach wcześniejszych, jednak zaległości te zabezpieczono hipoteką.

Powyższe, spowodowane było ówczesnym stanowiskiem Ministerstwa Finansów, zgodnie z którym zaległości zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym nie przedawniają się na zasadach ogólnych.

Zmiana stanowiska Ministerstwa Finansów została wyrażona w odpowiedzi z 10 kwietnia 2024 r. nr (...), na interpelację poselską z 28 marca 2024 r. nr (...). W swej odpowiedzi Ministerstwo Finansów przyjęło prokonstytucyjną wykładnię art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej, prezentowaną konsekwentnie przez sądy administracyjne w orzeczeniach wydanych po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 października 2013 r., sygn. SK 40/12, że na gruncie art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej ustanowienie hipoteki lub zastawu skarbowego nie wyklucza przedawnienia zabezpieczonego w ten sposób zobowiązania podatkowego, przy czym termin przedawnienia biegnie na zasadach ogólnych, określonych w art. 70 § 1 Ordynacji podatkowej, jeżeli nie zaistniały okoliczności skutkujące zawieszeniem lub przerwaniem biegu terminu przedawnienia danego zobowiązania.

W konsekwencji powyższego polecono podległym urządnom skarbowym dokonanie przeglądu zobowiązań zabezpieczonych hipoteką lub zastawem skarbowym, odpisanie należności przedawnionych i realizację czynności umożliwiających wykreślenie ustanowionych wcześniej zabezpieczeń.³²

³¹ Dot. podatników: (...), (...), (...), (...).

³² Polecenie zawarte w piśmie MF z 23 kwietnia 2024 r. nr (...), przekazane urządnom skarbowym do stosowania pismem Dyrektora IAS w Poznaniu z 25 kwietnia 2024 r. Znak sprawy: (...).

Mając na uwadze powyższe, Urząd Skarbowy w Lesznie dokonał przeglądu i odpisania przedawnionych zaległości podatkowych w 2024 r.

1³³ zaległość odpisana została ze znaczną zwłoką wynoszącą 3,5 roku, a nieprawidłowość ta wynikała z błędnego wyliczenia terminu przedawnienia zobowiązania (opis pkt. 2.6.1 niniejszego Wystąpienia pokontrolnego).

Prawidłowość ustalania terminu przedawnienia zobowiązań podatkowych oraz odpis przedawnionych zobowiązań oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

2.7 Przedawnione i nieodpisane zobowiązania podatkowe

1. Na podstawie danych z WHATAX³⁴ ustalono, że Urząd Skarbowy w Lesznie na dzień 31 grudnia 2024 r., nie odpisał kwot przedawnionych w 2024 r. w łącznej wysokości 60 819,52 zł. Przedawnione zaległości dotyczyły 3 podatników.

2. W wyniku kontroli ustalono następujące powody takiego stanu rzeczy:

- W odniesieniu do zaległości 1³⁵/3 podatników sprawa toczyła się przed WSA w Poznaniu, który uchylił decyzje wymiarowe obu instancji podatkowych. Orzeczenie sądu uprawomocniło się 29 listopada 2024 r. Wyksięgowanie decyzji zostało wykonane przez odpowiedzialnych za nie pracowników Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu 9 stycznia 2025 r. oraz 13 stycznia 2025 r., a następnie zaksięgowane automatycznie w systemie POLTAX2BPlus z okresem sprawozdawczym 31 grudnia 2024 r. Możliwość księgowania z okresem roku 2024 została zamknięta 13 stycznia 2025 r. W związku z powyższym, na koniec 2024 r. zaległość podatnika widniała jako przedawniona nieodpisana, natomiast było to odzwierciedleniem tylko zapisów technicznych. Prawidłowe wiązania księgowe na karcie kontowej, odzwierciedlające wysokość zobowiązań po wyroku WSA zostały zaksięgowane 20 stycznia 2025 r.
- W odniesieniu do 1³⁶/3 podatników wydano decyzję dotyczącą rozłożenia na raty przedmiotowej zaległości. Powyższe spowodowało zawieszenie terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego w okresie od 4 lipca 2019 r. do 25 maja 2020 r., a termin przedawnienia zobowiązania podatkowego upływał 23 listopada 2024 r.

Tymczasem w systemie POLTAX2BPlus zarejestrowano przerwę PBPT1, dotyczącą zastosowania skutecznego środka egzekucyjnego z datą 3 kwietnia 2020 r. i na tej podstawie przyjęto, że termin przedawnienia zobowiązania podatkowego upłynie 4 kwietnia 2025 r.

Jako przyczynę ww. nieprawidłowości Urząd podał problemy kadrowe, przesuwanie pracowników wykonujących na co dzień inne obowiązki do obsługi rat, oraz nałożenie na komórkę SEW nowych zadań związanych z prowadzeniem postępowań karnych skarbowych.

Wyjaśnienia nie zmieniły ustaleń kontroli.

Błędna rejestracja przerwy w systemie POLTAX2BPlus w zakresie przerywania biegu terminu przedawnienia, który był już wcześniej zawieszony, spowodowała dokonanie odpisu kwoty zaległości

³³ Dot. podatnika (...) – zaległość w VAT za II kw. 2014 r.

³⁴ Skoroszyt: 69 - Załącznik 16a (...).

³⁵ Dot. podatnika: (...).

³⁶ Dotyczy podatnika: (...).

z opóźnieniem (20 stycznia 2025 r.). Powyższe wpływa również na rzetelność danych w zakresie sprawozdawczości dotyczącej przedawnionych zaległości.

Za powstałą nieprawidłowość odpowiedzialność ponoszą:

Osoba odpowiedzialna za ustalenie terminu przedawnienia – (...), pracownik Działu Spraw Wierzycielskich; (...); osoba sprawująca nadzór nad Pionem Poboru i Egzekucji – Zastępca Naczelnika Urzędu oraz Naczelnik Urzędu Skarbowego Maciej Hodura.

- W odniesieniu do 1³⁷/3 podatników 4 grudnia 2024 r. wydano kolejną decyzję ratalną obejmującą nieodpisane zaległości.

Decyzja ratalna została wprowadzona do systemu 3 stycznia 2025 r. W związku z powyższym system WHTAX potraktował zaległości jako przedawnione, choć w rzeczywistości takie nie są, bowiem część zaległości (za 1/2018, 3/2018 oraz 4/2018) zostało przez podatnika zapłaconych, a część (za 5/2018, 7/2018, 8/2018 oraz 9/2018) pozostawało w układzie ratalnym wynikającym z decyzji, z którego podatnik się wywiązuje.

Miesięczną zwłokę w rejestracji ww. decyzji Organ tłumaczył długotrwałą absencją osoby prowadzącej sprawę, problemami kadrowymi, przesuwaniem pracowników wykonujących na co dzień inne obowiązki do obsługi rat, oraz nałożeniem na komórkę SEW nowych zadań związanych z prowadzeniem postępowań karnych skarbowych.

Wyjaśnienia nie zmieniły ustaleń kontroli.

Za powstałą nieprawidłowość odpowiedzialność ponoszą:

Osoba odpowiedzialna za terminowe wprowadzenie do systemu POLTAXPlus decyzji ratalnej Joanna Starosta - pracownik działu SEW; (...); Osoba nadzorująca Pion Poboru i Egzekucji – Elwira Jagodzik, Zastępca Naczelnika. W ramach sprawowanego nadzoru nad Urzędem Skarbowym w Lesznie – Maciej Hodura, Naczelnik.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że w 2/3 sprawy odpis przedawnionych zaległości nastąpił po terminie z winy Urzędu.

3. Uprawnienia użytkowników w aplikacjach

Dokonano sprawdzenia posiadanych uprawnień do aplikacji wszystkich pracowników komórki SEW, łącznie z kierownikiem.

Analizie poddano Raport 10 – Raport o uprawnieniach i rolach użytkowników, aktualnych na dzień 11 września 2025 r. oraz wykaz uprawnień użytkownika w aplikacjach wg stanu na 15 września 2025 r.

Na podstawie wykazów uprawnień, stwierdzono m.in., że 1 z pracowników SEW³⁸ posiadał dostęp do Ewidencji na poziomie Urzędu Skarbowego w Lesznie oraz Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu. Powyższe kontrolowana jednostka wyjaśniła przeoczeniem przy nadawaniu nowych uprawnień w US. Zbędne uprawnienia odebrano pracownikowi w trakcie kontroli instytucjonalnej.

Pozostali pracownicy posiadali uprawnienia w aplikacjach, które były konieczne do realizacji powierzonych im zadań.

³⁷ Dotyczy podatnika: (...).

³⁸ (...).

Mając na uwadze powyższe, zagadnienie posiadanych uprawnień użytkowników w aplikacjach oceniono pozytywnie z uchybieniami.

4. Upoważnienia do podpisywania dokumentów

Do kontroli przyjęto upoważnienia aktualne w 2024 r., wystawione dla Zastępcy Naczelnika US w Lesznie Pani Elwiry Jagodzik oraz aktualne w latach 2016-2021³⁹, wystawione dla Kierownika Działu Spraw Wierzycielskich⁴⁰:

- Upoważnienie Zastępcy Naczelnika⁴¹ uprawniało do załatwiania wszystkich spraw będących w kompetencji Naczelnika Urzędu w czasie jego nieobecności; podejmowania rozstrzygnięć, w tym wydawania decyzji i postanowień, podpisywania pism oraz zajmowania stanowiska we wszystkich sprawach z zakresu bezpośrednio nadzorowanych komórek organizacyjnych z wyjątkiem: spraw zastrzeżonych do właściwości Naczelnika Urzędu Skarbowego w Lesznie, odraczania lub rozkładania na raty zaległości podatkowej w kwocie powyżej 100 000 zł.

W treści upoważnienia wskazano, że za nieobecność Naczelnika US, należy rozumieć każdą nieobecność w stałym miejscu pracy, uniemożliwiającą podpisanie dokumentu, o którym mowa w zakresie upoważnienia.

Powyższe jest niezgodne ze stanowiskiem Ministerstwa w tym zakresie⁴², zgodnie z którym upoważnienie do podpisywania określonych dokumentów w zastępstwie uprawnia do działania tylko w czasie nieobecności zastępowanej osoby tzn. gdy zastępowany pracownik w danym dniu nie świadczy pracy. Natomiast w sytuacji gdy pracownik w danym dniu świadczy pracę, ale z jakiegoś powodu nie może złożyć podpisu na dokumencie (np. pracuje zdalnie, a dokument należy podpisać w formie papierowej) to nie można przyjąć, że jest nieobecny w pracy. Tym samym brak jest możliwości działania w zastępstwie takiego pracownika, a w szczególności podpisywania pism w jego zastępstwie. Podsumowując, tylko w czasie nieobecności pracownika organu, osoba zastępująca tego pracownika jest uprawniona do podpisywania pism w jego zastępstwie. Osoba zastępująca składa podpis z adnotacją: „W zastępstwie”.

W związku z powyższym należy uznać, że upoważnienie w zakresie podpisywania dokumentów w sytuacji nieobecności Naczelnika, sporządzono nieprawidłowo.

- Upoważnienia kierownika SEW⁴³ uprawniały do: podejmowania rozstrzygnięć, w tym wydawania decyzji i postanowień, podpisywania pism oraz zajmowania stanowiska we wszystkich sprawach z zakresu bezpośrednio nadzorowanej komórki organizacyjnej z wyjątkiem m.in.: podpisywania dokumentów dotyczących odpisu zaległości przedawnionych, podpisywania decyzji w zakresie udzielania ulg w spłacie zobowiązań podatkowych oraz innych ulg przewidzianych przepisami prawa (od 21 maja 2019 r. orzeczenia te były podpisywane przez kierownika SEW do kwoty nieprzekraczającej 30.000 zł), podpisywania postanowień o nadaniu decyzjom rygoru natychmiastowej wykonalności, podpisywania postanowień w sprawie wstrzymania wykonania decyzji, podpisywania decyzji o zabezpieczeniu wykonania zobowiązań podatkowych

³⁹ Przyjęcie do kontroli upoważnień z lat wcześniejszych podyktowane było analizą dokumentacji akceptowanej przez kierownika SEW w tym okresie. 25/33

⁴⁰ Funkcję kierownika SEW pełnił wówczas (...).

⁴¹ Upoważnienie z 5 maja 2022 r., znak sprawy: (...).

⁴² Stanowisko wyrażone w piśmie MF z 7 sierpnia 2025 r., Znak sprawy: (...).

⁴³ Upoważnienia z: 10 kwietnia 2015 r., 30 maja 2017 r. nr (...), 21 maja 2019 r. nr (...), 14 listopada 2019 r. nr (...), 28 września 2021 r. nr (...).

oraz zarządzeń zabezpieczenia, odpowiedzialności osób trzecich oraz płatników powyżej kwoty 50.000 zł.

Analiza przedłożonych upoważnień wykazała, że podjęte czynności oraz podpisane dokumenty (objęte kontrolą instytucjonalną), odpowiadały nadanym ww. pracownikom upoważnieniom. Upoważnienia zaktualizowano wraz ze zmianą Regulaminu Organizacyjnego Urzędu.

Zmiany wymaga treść upoważnienia dla Zastępcy Naczelnika, w zakresie uprawnień do zastępowania Naczelnika podczas jego nieobecności.

5. Kontrola funkcjonalna sprawowana w zakresie badanego obszaru

Zasady przeprowadzania czynności kontroli funkcjonalnej w urzędach skarbowych podległych Izbie Administracji Skarbowej w Poznaniu, określone zostały w Procedurze kontroli funkcjonalnej stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr (...) Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 15 grudnia 2018 r. (zmiany do Zarządzenia – określone w Zarządzeniach nr (...) z dnia 25 marca 2019 r., Nr (...) z dnia 27 maja 2019 r., Nr (...) z dnia 17 lipca 2020 r., Nr (...) z dnia 15 listopada 2021 r., Nr (...) z 30 grudnia 2022 r.). Zgodnie z dyspozycją zawartą w § 13 ww. procedury, komórka ds. kontroli wewnętrznej w dokumentach pokontrolnych, sporządzanych w wyniku przeprowadzonych kontroli wewnętrznych i instytucjonalnych, zawiera ocenę kontroli funkcjonalnych, przeprowadzonych w kontrolowanej komórce/jednostce w odniesieniu do obszaru objętego kontrolą wewnętrzną/instytucjonalną.

Priorytety Kierownictwa Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu do uwzględnienia w kontroli funkcjonalnej w 2024 r., zawierały następujące tematy związane z przeprowadzoną kontrolą instytucjonalną, dla których poziom ryzyka określono powyżej tolerowanego:

- Przewlekłość w prowadzeniu postępowania egzekucyjnego skutkująca możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej (poziom ryzyka średni).
- Niepodejmowanie czynności egzekucyjnych w długim czasie np. powyżej 2 lata skutkujące możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej (poziom ryzyka średni).

Podejmując się wyboru tematów objętych kontrolą funkcjonalną, naczelnicy urzędów skarbowych dokonują samodzielnie oceny i wyboru tematów do kontroli, z uwzględnieniem zagadnień obarczonych średnim i wysokim ryzykiem wystąpienia nieprawidłowości.

Analiza Arkusza identyfikacji/aktualizacji ryzyka na rok 2024 Organu wykazała, że Naczelnik Urzędu Skarbowego w Lesznie zidentyfikował na poziomie powyżej tolerowanego następujące ryzyka związane bezpośrednio lub pośrednio z tematem niniejszej kontroli:

- Przewlekłość w prowadzeniu postępowania egzekucyjnego skutkująca możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej (poziom ryzyka średni).
- Zagrożenie przedawnienia zobowiązania podatkowego skutkujące brakiem ściągnięcia zaległości (poziom ryzyka średni).
- Niepodejmowanie czynności egzekucyjnych w długim czasie np. powyżej 2 lata skutkujące możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej (poziom ryzyka średni).

Częstotliwość realizowanych kontroli funkcjonalnych jest wyznaczona poziomem ryzyka określonego dla danej komórki zgodnie z procedurą stanowiącą załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr (...) Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 15 grudnia 2018 r. dotyczącego procedury kontroli funkcjonalnej.

Wymienionym powyżej tematów, przypisano średni poziom ryzyka; stąd reakcją na ryzyko powinien być nadzór poprzez kontrolowanie i ograniczanie ryzyka, realizowany przy pomocy kontroli funkcjonalnej, przeprowadzonej co najmniej raz na pół roku.

Kontrolerowi przedłożono Informacje o przeprowadzonych w 2024 r. kontrolach funkcjonalnych z następujących tematów, związanych z badanym obszarem:

1. „Przewlekłość w prowadzeniu postępowania egzekucyjnego skutkująca możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej”.
2. „Terminowość wszczynania egzekucji na podstawie tytułów wykonawczych w bazie EGAPOLTAX”.
3. „Analiza zaległości przedawnionych nie odpisanych”.

Ad. 1

„Przewlekłość w prowadzeniu postępowania egzekucyjnego skutkująca możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej”.

Kontrolę przeprowadziła Zastępca Naczelnika Pani Elwira Jagodzik w komórce SEE. Kontrola obejmowała miesiąc październik 2024 r. i została przeprowadzona w okresie od: 15 listopada 2024 r. do 30 grudnia 2024 r.

W wyniku kontroli ustalono wg typu klasyfikacji spraw m.in.: SM-1 tytuł 232 dni od ostatniej czynności egzekucyjnej.

Zalecono: podejmować działania w celu wyeliminowania przypadków powstawania zbyt długich okresów bezczynności. Informacja przekazana do kierownika SEE.

Ad. 2

„Terminowość wszczynania egzekucji na podstawie tytułów wykonawczych w bazie EGAPOLTAX”.

Kontrolę przeprowadziła zastępca naczelnika Pani Elwira Jagodzik w komórce SEE. Kontrola obejmowała miesiąc październik 2024 r. i została przeprowadzona w okresie od: 15 listopada 2024 r. do 30 grudnia 2024 r.

Zastępca Naczelnika ustaliła, że w sprawach tych nastąpiło wszczęcie poprzez zastosowanie środka egzekucyjnego, jednak nie odnotowano w Egapoltax faktu doręczenia odpisu tytułu wykonawczego. Ponadto stwierdzono brak odnotowania daty doręczenia odpisu tytułu wykonawczego przez właściwy organ egzekucyjny w odniesieniu do postępowań rekwizycyjnych.

Zalecono: Bieżącą kontrolę terminu wszczynania egzekucji. Dbłość o pełne odzwierciedlenie zdarzeń postępowania egzekucyjnego w Egapoltax. Informacja przekazana do kierownika SEE.

Ustalenia ww. kontroli funkcjonalnej, pokrywają się z ustaleniami przedmiotowej kontroli instytucjonalnej.

Ad. 3

„Analiza zaległości przedawnionych nie odpisanych”.

Kontrolę przeprowadziła Zastępca Naczelnika Pani Elwira Jagodzik w komórce SEW. Kontrola obejmowała stan na 30 września 2024 r., na 31 października 2024 r. i na 30 listopada 2024 r.

Nie stwierdzono przypadków nieodpisania zaległości podatkowych przedawnionych. Jednak stwierdzono m.in., że: w 2 przypadkach decyzja ratalna wprowadzona została na przełomie okresów sprawozdawczych, w 1 przypadku dokumenty ZOB-DP utworzono w systemie 26 listopada 2024 r., a dane szczegółowe wprowadzono 2 grudnia 2024 r.

Zalecenie: przypomnieć pracownikom o konieczności zwracania uwagi na podejmowane działania i wprowadzane dokumenty na przełomie okresów sprawozdawczych, tak aby sprawę w systemie zamknąć z prawidłową datą.

Ustalenia kontroli funkcjonalnej zostały zidentyfikowane również w trakcie prowadzonej kontroli instytucjonalnej.

Kontroler zwrócił się do Naczelnika US w Lesznie o informacje, czy w 2024 r. przeprowadzono kontrole funkcjonalne w tematach:

- Zagrożenie przedawnienia zobowiązania podatkowego skutkujące brakiem ściągnięcia zaległości.
 - Niepodejmowanie czynności egzekucyjnych w długim czasie np. powyżej 2 lata skutkujące możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej
 - Przewlekłość w prowadzeniu postępowania egzekucyjnego skutkująca możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej.

Ponadto zwrócono się o przedłożenie informacji z przeprowadzonych przez kierowników SEW i SEE, a także I Zastępcy Naczelnika w 2024 r. kontroli funkcjonalnych w zakresie uprawnień do systemów informatycznych.

W odpowiedzi Naczelnik US wskazał, że w temacie:

- „Niepodejmowanie czynności egzekucyjnych w długim czasie skutkujące możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej”, kierownik Działu Egzekucji Administracyjnej sporządził protokół z przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej – zbieżnej z ww. tematem: „Dokonywanie czynności egzekucyjnych w terminach nieprzekraczających 180 dni”.
- „Zagrożenie przedawnienia zobowiązania podatkowego skutkujące brakiem ściągnięcia zaległości”, nie został sporządzony protokół z kontroli funkcjonalnej. Pomimo tego Urząd podkreślił, że w temacie tym podejmowane są permanentne, rzeczywiste i skuteczne działania, mające na celu monitoring zaległości największych dłużników – cykliczne spotkania, analizy.
- „Przewlekłość w prowadzeniu postępowania egzekucyjnego skutkująca możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej” – sporządzona informacja o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej zakończonej 30 grudnia 2024 r., obejmuje wszystkie tytuły wykonawcze niezakończone na koniec okresu sprawozdawczego tj. 31 października 2024 r., czyli również te widniejące w pierwszym półroczu 2024 r. Ponadto, Naczelnik US podkreślił, że weryfikacja danych w tym zakresie jest działaniem ciągłym, realizowanym przez kierownika Działu Egzekucji Administracyjnej.

Przedłożono protokół sporządzony przez kierownika SEE w zakresie „Dokonywania czynności egzekucyjnych w terminach nieprzekraczających 180 dni”. Kontrolę przeprowadzono 5 czerwca 2024 r. za miesiąc kwiecień 2024 r.

W trakcie kontroli poddano analizie 20 tytułów wykonawczych, w których nie wystąpił zbieg egzekucji. Zalecenie: monitorowanie upływu czasu od dokonania ostatniej czynności. Dokonanie analizy możliwości zastosowania środka egzekucyjnego lub innej czynności zmierzającej do zastosowania środka. Termin realizacji 2024 r.

Przekazano do pracowników SEE.

Informację o realizacji zaleceń sporządzono 12 lipca 2024 r. wskazując, że sprawdzono czy wykonano zalecenie w odniesieniu do analizowanych 20 rekordów i stwierdzono wykonanie zalecenia.

Uchybienia: Informacja oraz zalecenie jak i informacja o sposobie wykonania zaleceń zbyt ogólne. Nie wskazano zbadanych tytułów wykonawczych oraz nie wiadomo na jakiej podstawie ustalono wykonanie zalecenia.

W odniesieniu do przeprowadzonych w 2024 r. kontroli funkcjonalnych w zakresie uprawnień do systemów informatycznych przedłożono protokół sporządzony przez kierownika SEW.

Wyjaśniono, że kierownik SEE oraz I Z-ca Naczelnika nie sporządzili takich dokumentów, jednak dokonywali weryfikacji w tym zakresie, w związku z przekazywanymi do US pismami⁴⁴.

Podkreślono, że podczas dokonywania weryfikacji zwrócono szczególną uwagę na konta użytkowników przebywających na długotrwałych urloпах lub zwolnieniach lekarskich. Takie przypadki rozważono indywidualnie pod kątem utrzymania lub zamknięcia uprawnień.

Za uchybienia uznano:

- Brak sporządzenia Informacji z przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych w tematach:
 - „Przewlekłość w prowadzeniu postępowania egzekucyjnego skutkująca możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej” w I półroczu 2024 r.,
 - „Niepodejmowanie czynności egzekucyjnych w długim czasie skutkujące możliwością przedawnienia zaległości i zmniejszeniem kwoty wyegzekwowanej” – w II półroczu 2024 r.,
 - „Zagrożenie przedawnienia zobowiązania podatkowego skutkujące brakiem ściągnięcia zaległości” – w I i II półroczu 2024 r. oraz w zakresie uprawnień do systemów informatycznych:
 - ✓ w II półroczu przez kierownika SEW,
 - ✓ w I i II półroczu przez kierownika SEE,
 - ✓ w I i II półroczu przez I Z-cę Naczelnika US.
- Brak wskazania terminu realizacji zaleceń oraz informacji o ich realizacji przy jednoczesnym wykryciu nieprawidłowości w 3/3 informacje z kontroli przeprowadzonych przez I Z-cę Naczelnika.
- Zbyt ogólne dane w sporządzonych informacjach, nie pozwalające na identyfikację zbadanych spraw oraz przeprowadzonych działań weryfikacyjnych następczych (kontrola przeprowadzona przez kierownika SEE) oraz nie pozwalające na identyfikację sprawdzanych pracowników i uprawnień, które im odebrano w następstwie kontroli (kontrola przeprowadzona przez kierownika SEW).

Mając na uwadze poczynione ustalenia stwierdzono, że kontrole funkcjonalne oraz ich dokumentacja nie zawsze były sporządzane w sposób rzetelny. Ponadto, ujawnione w wyniku kontroli instytucjonalnej uchybienia i nieprawidłowości w zakresie skontrolowanych zagadnień prowadzą do wniosku, że narzędzie kontroli funkcjonalnej nie zostało w pełni wykorzystane przez Naczelnika Urzędu.

W związku z powyższym, Naczelnik Urzędu Skarbowego w Lesznie powinien zwiększyć nadzór nad obszarami w których stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości oraz dokonać przeglądu, a następnie aktualizacji Rejestru Ryzyk Jednostki.

Podkreślenia wymaga, że bez znaczenia dla aspektu częstotliwości przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych oraz sporządzanych z nich informacji, pozostaje fakt przeprowadzenia jednej kontroli za szerszy okres, w przypadku, gdy ryzyko wystąpienia nieprawidłowości zostało określone na poziomie

⁴⁴ Wskazano na pisma: z 8 stycznia 2024 r., nr (...), z 12 stycznia 2024 r., nr (...), 2 lutego 2024 r., nr (...), z 14 lutego 2024 r., nr (...), z 2 lipca 2024 r., nr (...), z 16 września 2024 r., nr (...), z 6 listopada 2024 r., nr (...), z 3 grudnia 2024 r., nr (...), z 19 grudnia 2024 r., nr (...), z 17 grudnia 2024 r., nr (...).

średnim. W takim wypadku kontrolę funkcjonalnym należy przeprowadzić co najmniej raz na pół roku, a ustalenia z kontroli w dokumencie z „Informacja o kontroli funkcjonalnej”.

6. Informacje dotyczące trybu składania skarg i wniosków oraz przyjmowanie w sprawie skarg i wniosków

Na podstawie udostępnionych zdjęć tablicy ogłoszeń Urzędu Skarbowego w Lesznie stwierdzono, że w siedzibie Organu zamieszczone są informacje odnośnie do trybu składania skarg i wniosków oraz ich przyjmowania (§ 3 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków).

Ocena kontroli: pozytywna z nieprawidłowościami.

Powyższą ocenę oparto na ustaleniach dotyczących badanej próby i ocenach częściowych zawartych w podsumowaniach danego obszaru.

Pozytywnie oceniono:

1. Sporządzanie karty informacyjnej w zakresie przedawnienia zaległości.
2. Sprawne wystawianie upomnień oraz tytułów wykonawczych.
3. Podejmowanie działań przerywających i zawieszających bieg terminu przedawnienia.
4. Analizę spraw pod kątem możliwości wystąpienia z wnioskiem o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej oraz korzystanie z tej instytucji.
5. Sprawne podejmowanie czynności egzekucyjnych od momentu wpływu tytułu wykonawczego do komórki egzekucyjnej.
6. Analizę sytuacji majątkowej zobowiązanych po umorzeniu postępowania egzekucyjnego, w terminach wynikających z wewnętrznych procedur Urzędu.
7. Analizę spraw pod kątem przeniesienia odpowiedzialności podatkowej na osoby trzecie oraz spadkobierców.
8. Działanie w zakresie nadanych upoważnień.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości (nw. punkty 1 – 5) i uchybienia (nw. punkty 6 - 11):

1. Brak weryfikacji skuteczności egzekucji administracyjnej poszczególnych zobowiązań dłużnika, co skutkowało przedawnieniem dwóch zobowiązań podatkowych bez uprzedniego podjęcia próby orzeczenia o odpowiedzialności osób trzecich za te zobowiązania i ich zaspokojenia z majątku osób trzecich.
2. Zwłokę w działaniu komórki rachunkowości dot. przekazania informacji do komórki SEW o śmierci dłużnika (informacja przekazana po 2 latach), co mogło przyczynić się do przedawnienia zobowiązań podatkowych zmarłego dłużnika.
3. Błędne ustalenie terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego (2 przypadki).
4. Odpisanie ze zwłoką przedawnionych zobowiązań, co spowodowało przekazywanie błędnych danych sprawozdawczych w zakresie odpisanych kwot zobowiązań.
5. Opóźnienie we wprowadzaniu orzeczeń do systemu PoltaxPlus, co spowodowało odpisanie przedawnionych zaległości ze zwłoką.
6. Nierzetelne odnotowanie w systemie EGAPOLTAX przebiegu postępowania egzekucyjnego oraz błędy w rejestracji przerw w systemie Poltax2BPlus.

7. Brak dostosowania regulacji wewnętrznych do aktualnego stanowiska Ministerstwa Finansów w kwestii przedawnienia zobowiązań podatkowych zabezpieczonych poprzez ustanowienie zastawu skarbowego lub hipoteki przymusowej.
8. Brak uwzględnienia w regulacjach wewnętrznych treści obowiązującej uchwały NSA z 8.12.2008 r., II FPS 6/08, zgodnie z którą stwierdzenie bezskuteczności egzekucji ustala się na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu.
9. Nieprawidłowa treść upoważnienia do zastępowania Naczelnika US przez jego Następcę, podczas nieobecności.
10. Brak sporządzenia dokumentów z części przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych.
11. Niekompletne sporządzanie informacji z przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych:
 - brak wskazania terminu realizacji zaleceń oraz informacji o ich realizacji przy jednoczesnym wykryciu nieprawidłowości,
 - zbyt ogólne dane w sporządzonych informacjach, niepozwalające na identyfikację zbadanych spraw oraz przeprowadzonych działań weryfikacyjnych następczych, a w przypadku kontroli uprawnień niepozwalające na identyfikację sprawdzanych pracowników i ich uprawnień.

[dowód: akta kontroli poz. 7, 12, 14, 16, 18-36, 40-84, 87-91 w SZD]

Informacja o zgłoszonych zastrzeżeniach do projektu wystąpienia pokontrolnego
Naczelnik Urzędu Skarbowego w Lesznie pismem z 22 grudnia 2025 r. poinformował, że nie wnosi zastrzeżeń do ustaleń kontroli zawartych w projekcie wystąpienia pokontrolnego.
Zalecenia i wnioski dotyczące usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania kontrolowanego urzędu
Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu zaleca: 1. Weryfikować na bieżąco skuteczność egzekucji administracyjnej poszczególnych zobowiązań dłużników. Analizować sprawy pod kątem orzeczenia o odpowiedzialności osób trzecich za te zobowiązania, w przypadku stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. 2. Bezzwłocznie przekazywać wszystkie informacje mające wpływ na przedawnienie zobowiązania podatkowego, z komórki rachunkowości do komórki wierzycielskiej. Wzmocnić współpracę pomiędzy komórkami Urzędu. 3. Ustalać ze szczególną starannością termin przedawnienia zobowiązania podatkowego. Zwiększyć nadzór nad tym zagadnieniem. 4. Dokonywać bezzwłocznie odpisania przedawnionych zobowiązań podatkowych. Utrzymywać w bazach urzędowych prawidłowe dane. 5. Wprowadzać bezzwłocznie dane do systemów informatycznych. Zwrócić szczególną uwagę na sprawność przy wprowadzaniu danych, które rzutują na terminowe dokonanie dalszych działań Urzędu. 6. Odnotowywać rzetelnie przebieg postępowania egzekucyjnego w systemie EGAPOLTAX. Rejestrować ze szczególną starannością przerwy w Poltax2BPlus. Zwiększyć nadzór nad prawidłowością oraz sprawnością wprowadzonych danych do systemów urzędowych. 7. Dostosować regulacje wewnętrzne do aktualnego stanowiska Ministerstwa Finansów w kwestii przedawnienia zobowiązań podatkowych zabezpieczonych poprzez ustanowienie zastawu skarbowego lub hipoteki przymusowej.

8. Uwzględnić w regulacjach wewnętrznych treść obowiązującej uchwały NSA z 8 grudnia 2008 r., II FPS 6/08, zgodnie z którą stwierdzenie bezskuteczności egzekucji ustala się na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu. 9. Doprecyzować treść upoważnienia do zastępowania Naczelnika US podczas jego nieobecności, uwzględniając stanowisko wyrażone w piśmie Ministerstwa Finansów z 7 sierpnia 2025 r., Znak sprawy: (...). 10. Sporządzać dokumentację ze wszystkich przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych. 11. Sporządzać rzetelnie Informacje o przeprowadzonych kontrolach funkcjonalnych. Zawierać precyzyjne opisy w zakresie badanych spraw lub/oraz weryfikowanych osób. W sytuacji wykrycia błędów i uchybień wskazywać termin realizacji sformułowanych zaleceń. Sporządzać informację o realizacji zaleceń. 12. Przeprowadzić kontrolę funkcjonalną w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień w terminie 9 miesięcy od dnia udzielenia informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oraz przekazać informację o rezultatach wdrożenia zaleceń pokontrolnych.
Ocena wskazująca na niezasadność zajmowania stanowiska lub pełnienia funkcji przez osobę odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości
-
Pouczenie
Stosownie do przepisu art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 224 ze zm.) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.
Termin złożenia informacji
W przypadku stwierdzonych uchybień bądź nieprawidłowości w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego należy poinformować Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, uchybień.
PODPIS DYREKTORA IZBY ADMINISTRACJI SKARBOWEJ
Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu Maciej Młodzikowski (podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)
Kwalifikowany podpis elektroniczny ma skutek prawny równoważny podpisowi własnoręcznemu (art. 25 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE).

Korespondencję otrzymują

1. Adresat - elektronicznie
2. aa

Do wiadomości – wyłącznie drogą elektroniczną

1. Z-ca DIAS – Arkadiusz Radziejewski
2. Z-ca DIAS – Paweł Siuda
3. Z-ca DIAS – Robert Stangret
4. Z-ca DIAS – Dariusz Strugliński
5. Z-ca DIAS – Agata Wciórka
6. Wydział Spraw Wierzycielskich IEW
7. Wydział Egzekucji Administracyjnej oraz Nadzoru nad Rachunkowością Podatkową IEE
8. Pierwszy Wydział Postępowania Podatkowego IOP-1
9. Drugi Wydział Postępowania Podatkowego IOP-2
10. Referat Nadzoru nad Orzecznictwem ION
11. Dział Wsparcia Zarządzania oraz Statystyki i Analiz (IWZ)